

Sveriges
Kommuner
och Regioner

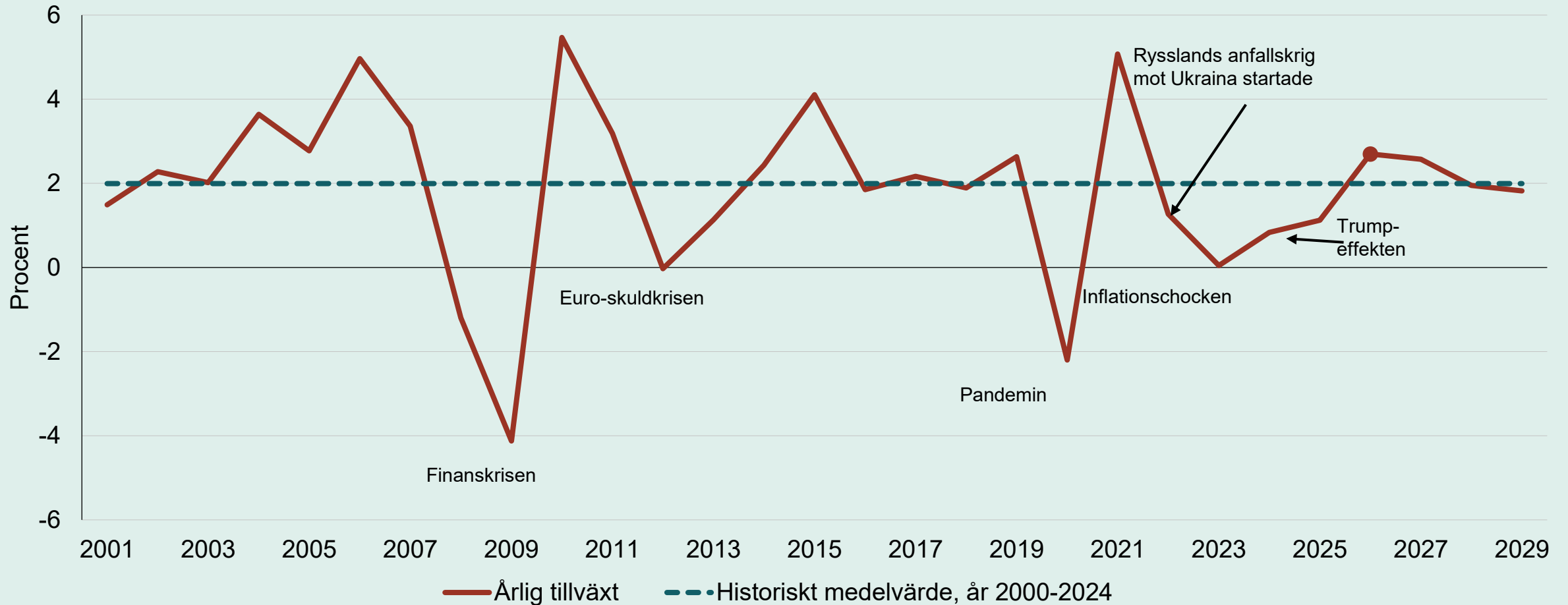
Kommunsektorns investeringsbehov

Erik Bruno
Ekonom SKR

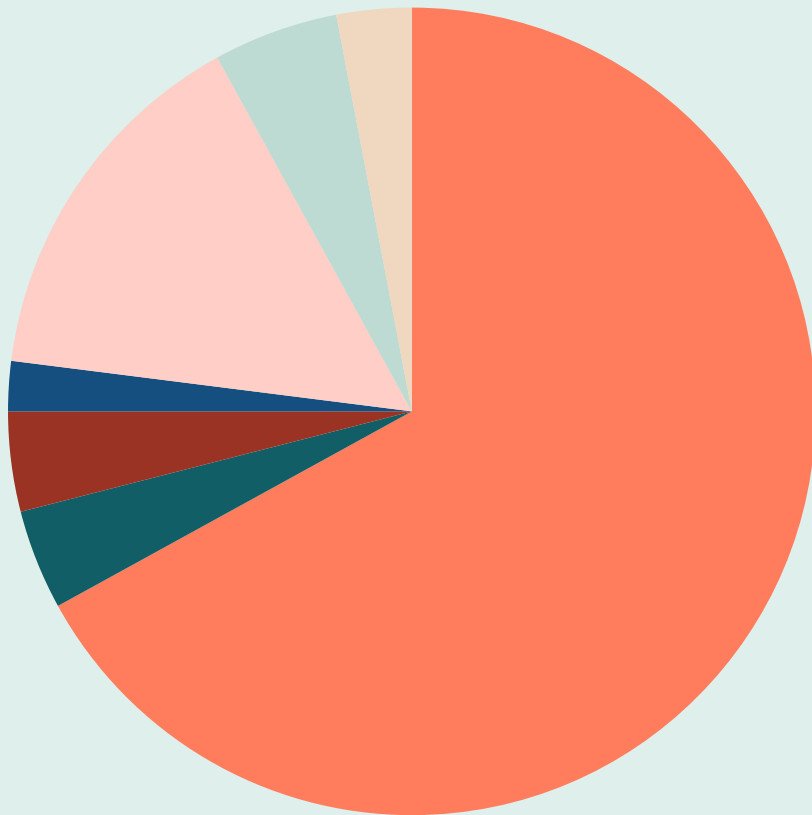
Långsam återhämtning av BNP-tillväxten i Sverige

Procentuell förändring, volym, kalenderkorrigerad

Välfärdens finansiering

Totalt 1 388 mdkr

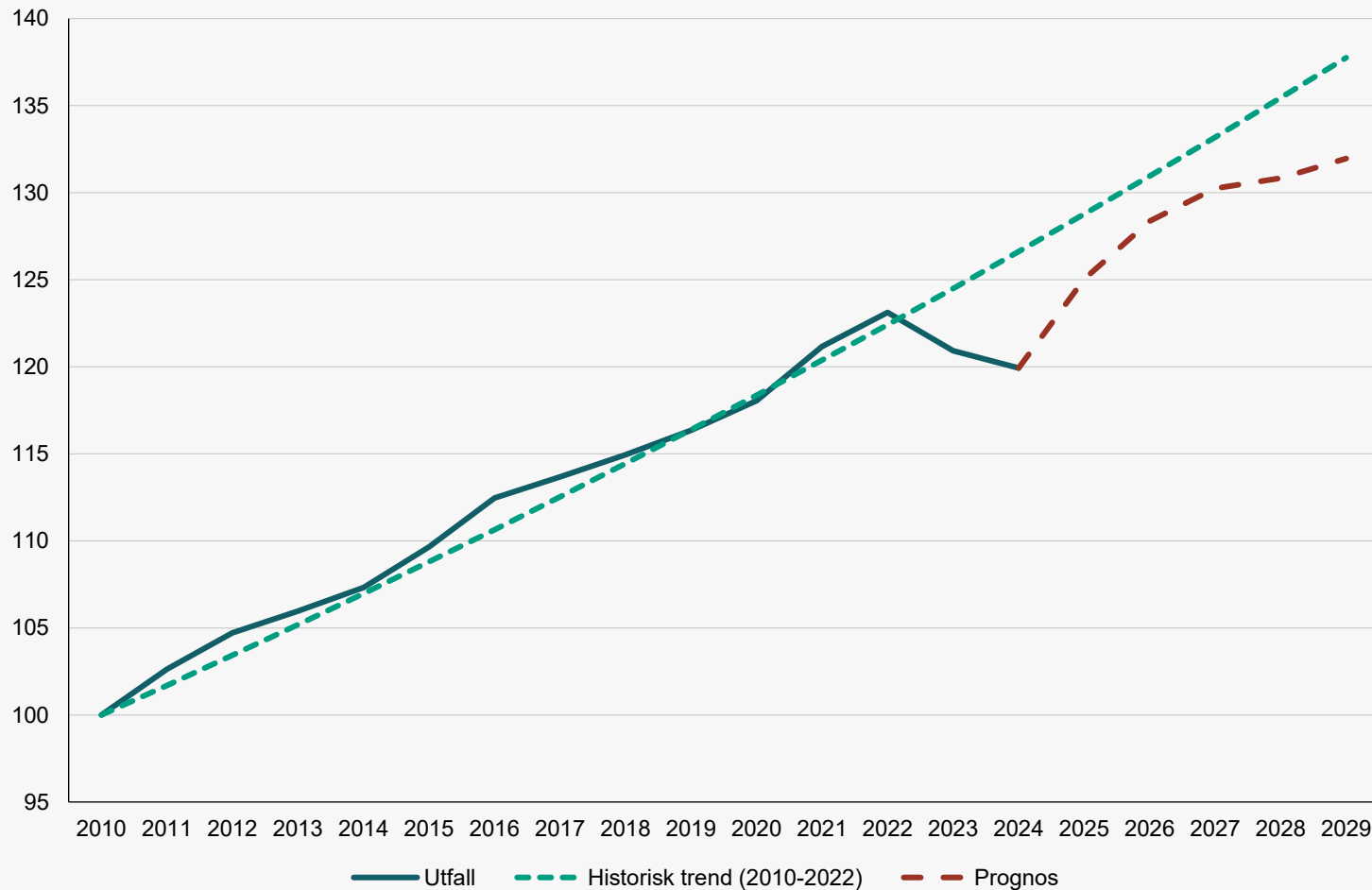
Kommuner och regioner

- Skatteintäkter, 67 procent
- Taxor och avgifter, 4 procent
- Övriga intäkter, 4 procent
- Hyror och arrenden, 2 procent

Staten

- Generella statsbidrag, 15 procent
- Riktade statsbidrag, 5 procent
- Läkemedelsförmånen, 3 procent

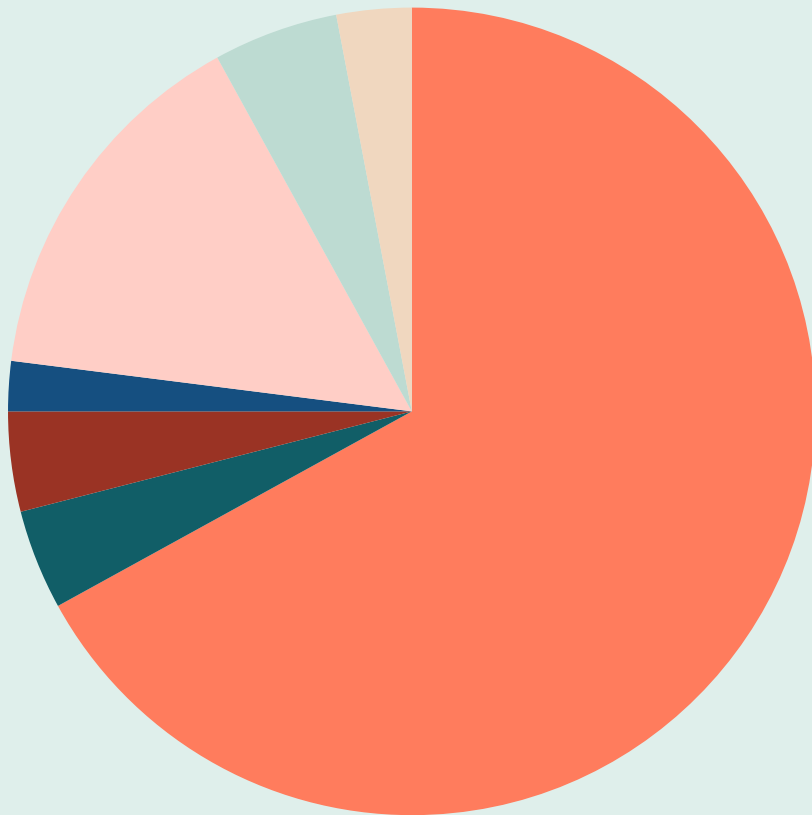
Kommunal köpkraft stärks

- Skatteunderlaget stärks i reala termer 2025–2026
- I prognosen ingår sänkt (och sedan återställd) moms på livsmedel, vilket ger effekter på inflationen.

Välfärdens finansiering

Totalt 1 388 mdkr

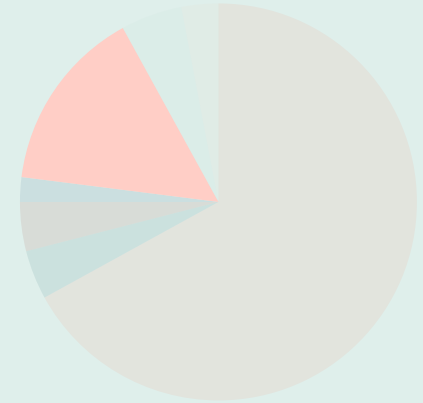

Kommuner och regioner

- Skatteintäkter, 67 procent
- Taxor och avgifter, 4 procent
- Övriga intäkter, 4 procent
- Hyror och arrenden, 2 procent

Staten

- Generella statsbidrag, 15 procent
- Riktade statsbidrag, 5 procent
- Läkemedelsförmånen, 3 procent

Värdesäkring skapar förutsägbarhet

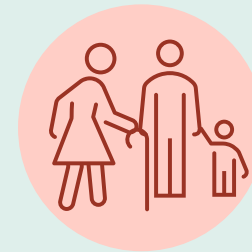
De generella statsbidragen behöver förändras automatiskt i takt med:

Löner

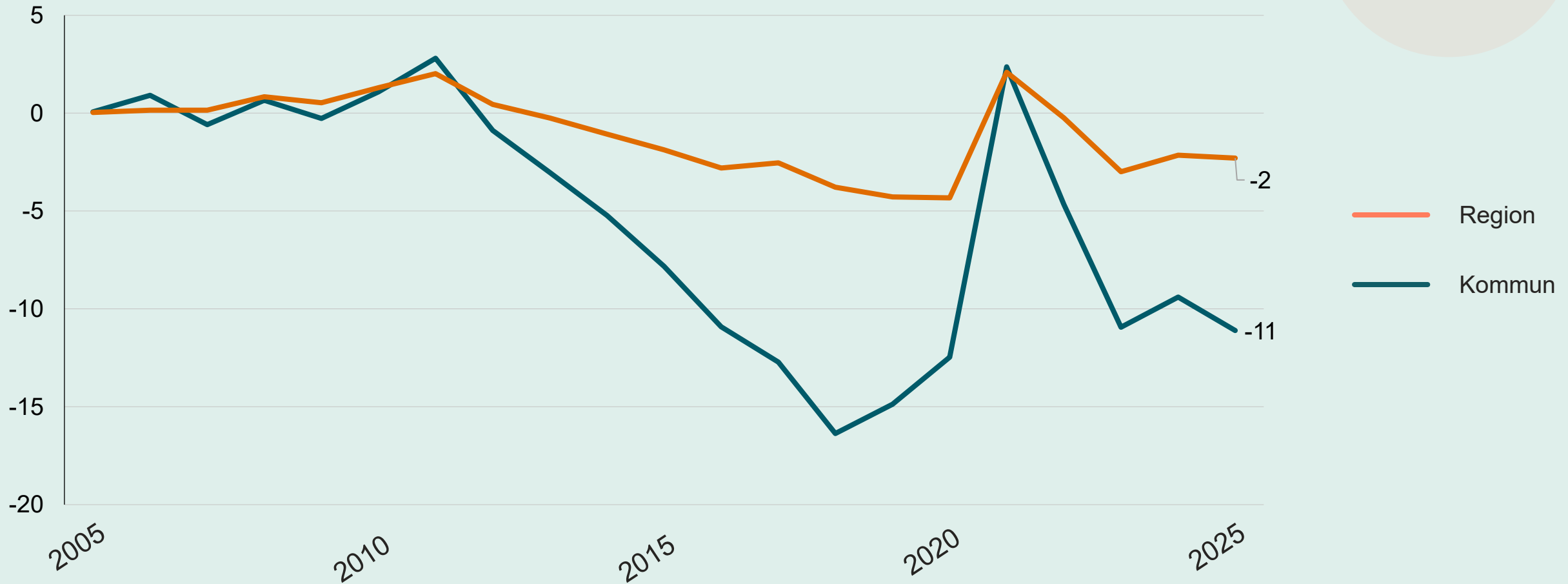
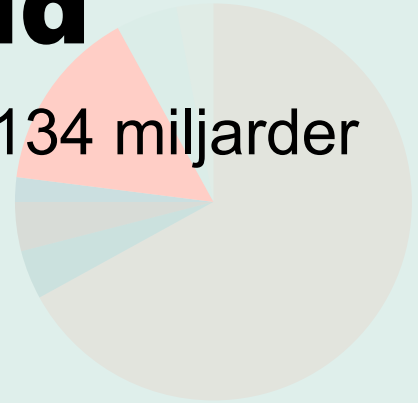
Priser

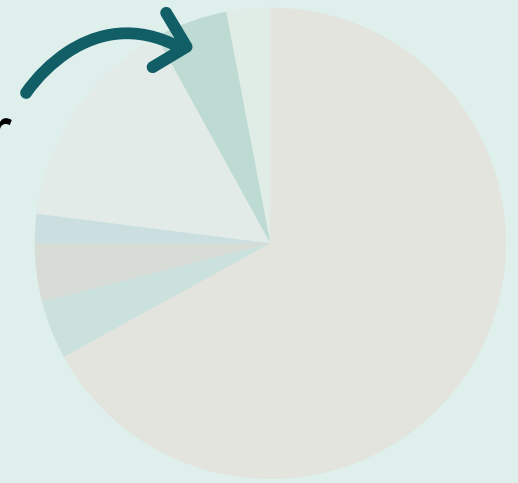
Demografi

Stora intäktsbortfall över tid

Över tid summeras bortfallet till 134 miljarder

Totalt 72 mdkr

Riktade statsbidrag:

Ökar ↗

- administrationen
- ojämlikheten

Minskar ↘

- effektiviteten
- invånarnas förtroende

Försvårar: →

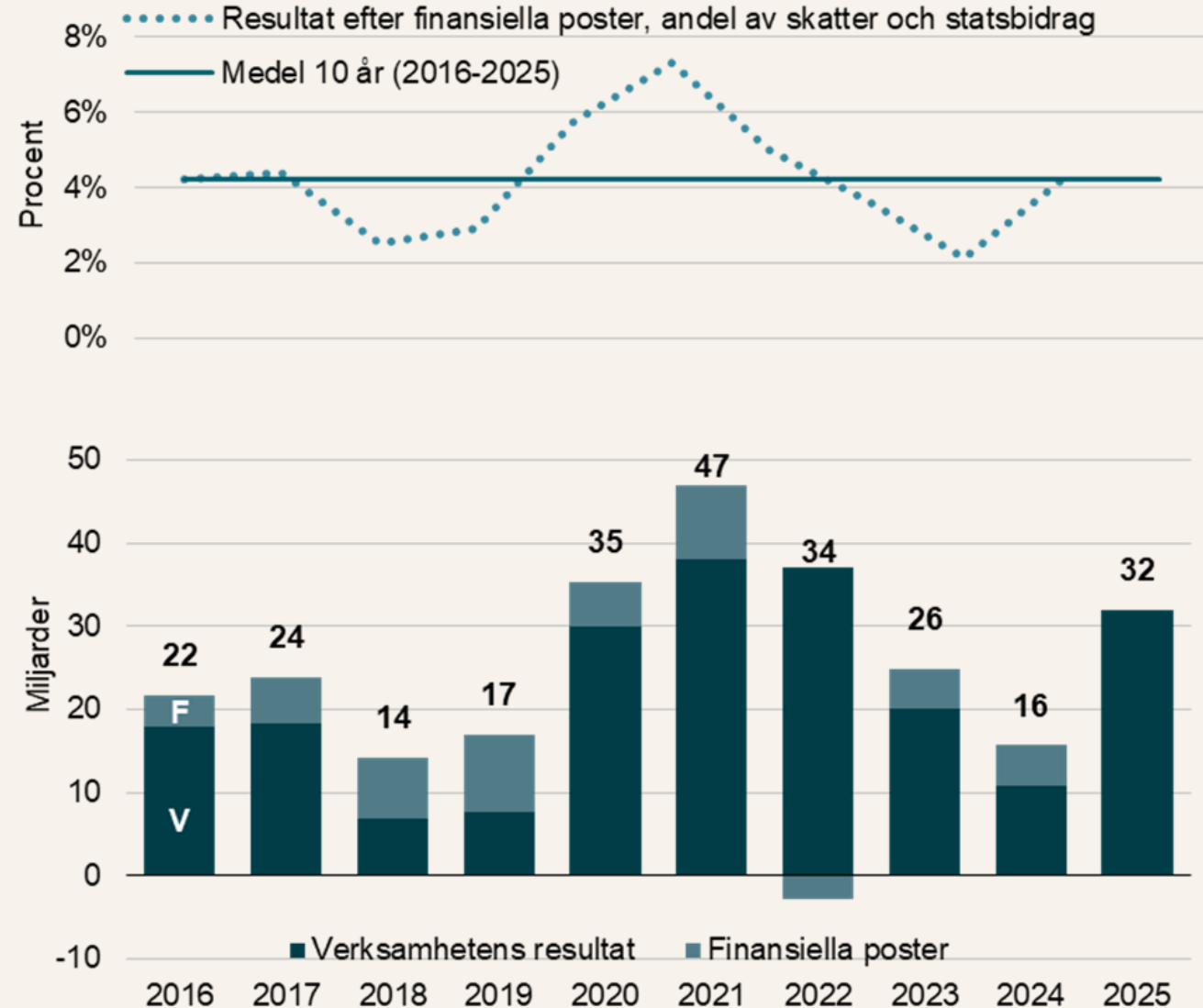
- planeringsförutsättningarna
- ansvarsfördelningen

De finns idag dryga 180 olika bidrag, varav 42 inom skolans område. De minsta kan ligga på bara ett par tusen kronor för en mindre kommun. De ska sökas, administreras, följas upp och återrapporteras till staten. Det är inte en effektiv hantering av våra skattemedel. De riktade statsbidragen tar inte heller hänsyn till att 290 kommuner och 21 regioner har olika förutsättningar, olika behov och olika områden som behöver stärkas.

Kommunernas resultat

Miljarder kronor

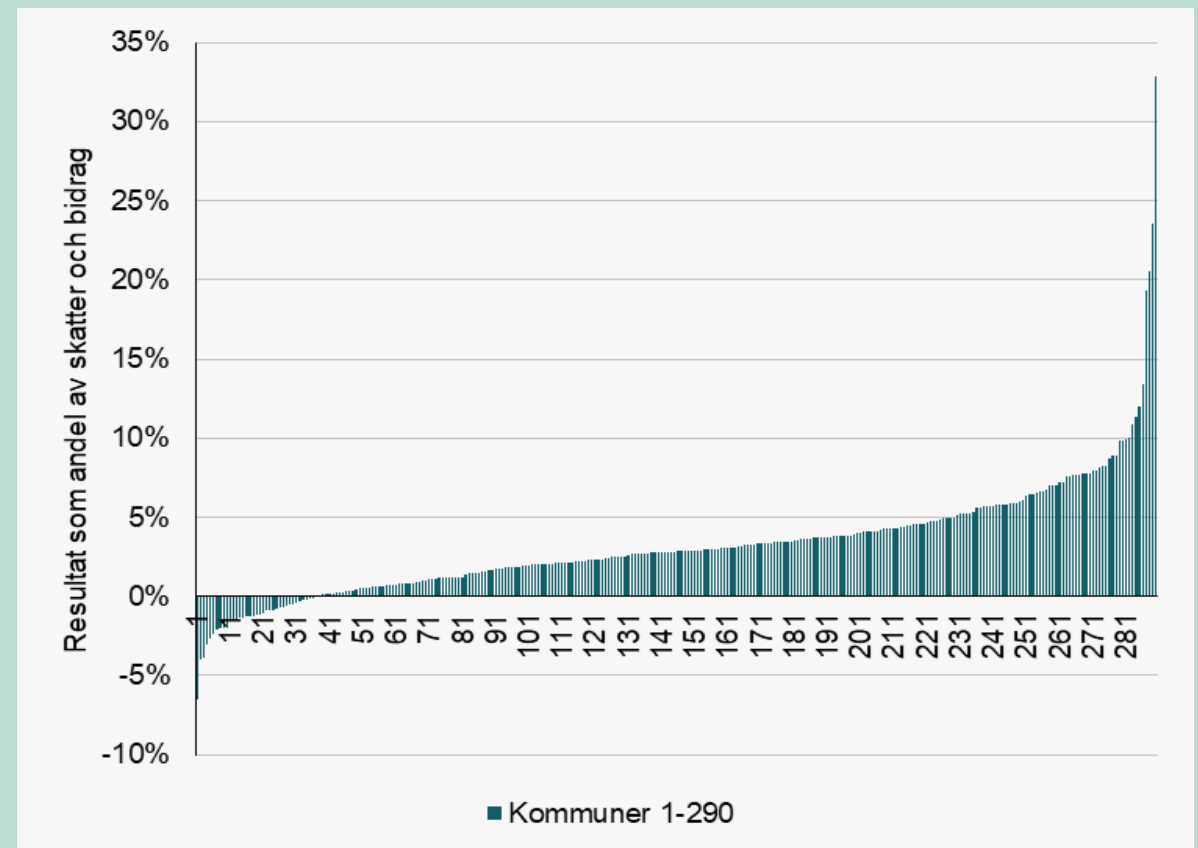
- Hög inflation med ökade pensionskostnader har lett till fallande resultat i tre år.
- Fler kommuner än tidigare har haft underskott.
- Många har använt RUR för att inte behöva återställa ett negativt balanskrav.
- År 2025 minskar pensionskostnaderna och resultaten återhämtar sig.

Spridningen är stor mellan kommunerna

- För kommunerna med de högsta resultaten ingår i flera fall jämförelsestörande intäkter från t.ex. försäljningar.

Resultat som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag, medel 4,2%

Mediankommunen

16.000

Folkmängd

2.294 i Dorotea

Snart 1 miljon
i Stockholm

Skattekraft

Danderyd

441 144 kr
per invånare

Eda

173 218 kr
per invånare

**Lösningar
måste anpassas
efter lokala
förutsättningar
och behov**

Andel över 65 år

13 %

Sundbyberg

39 %

Borgholm

Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning

88 % i Lomma

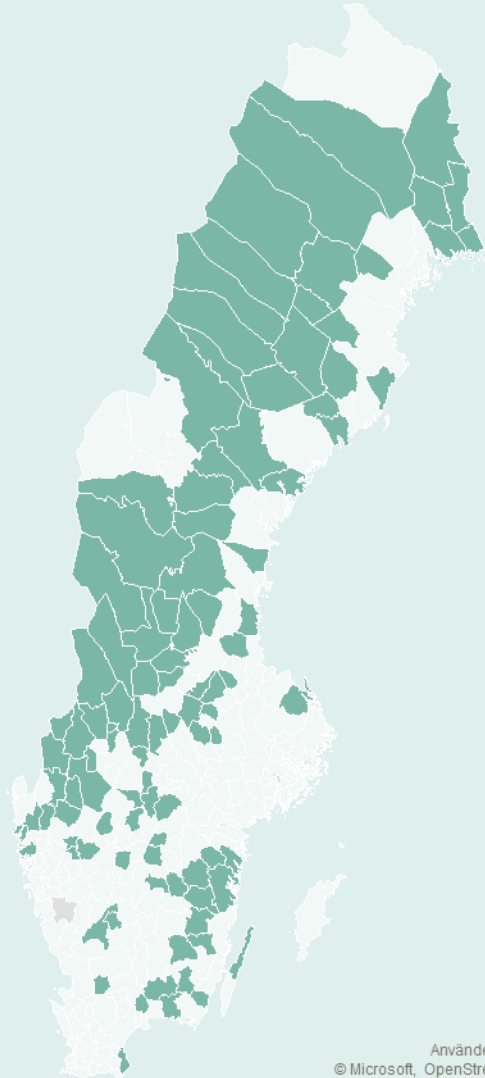
32 % i Filipstad

Demografins förändring och dess inverkan

- Tillväxten i befolkningen har stannat av
- Både demografiska behovsökningar och minskningar
- Anpassning har inletts men kommer att fortsätta

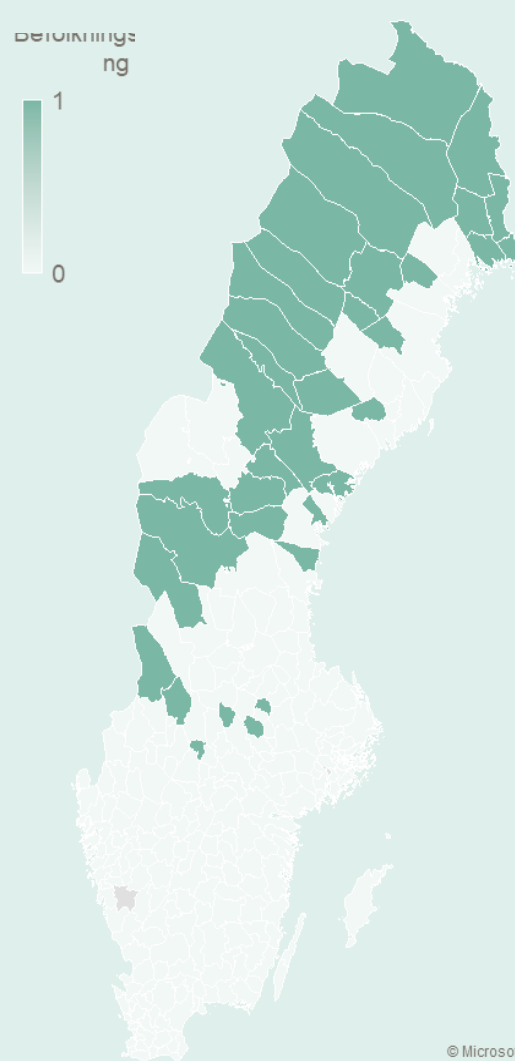
Kommuner med en befolkningsminskning 5 år bakåt

2014

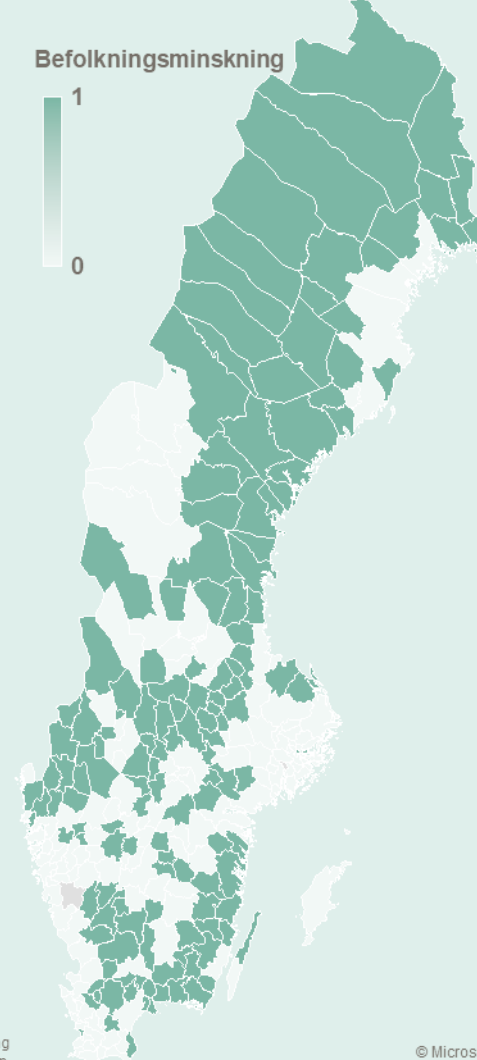
Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

2019

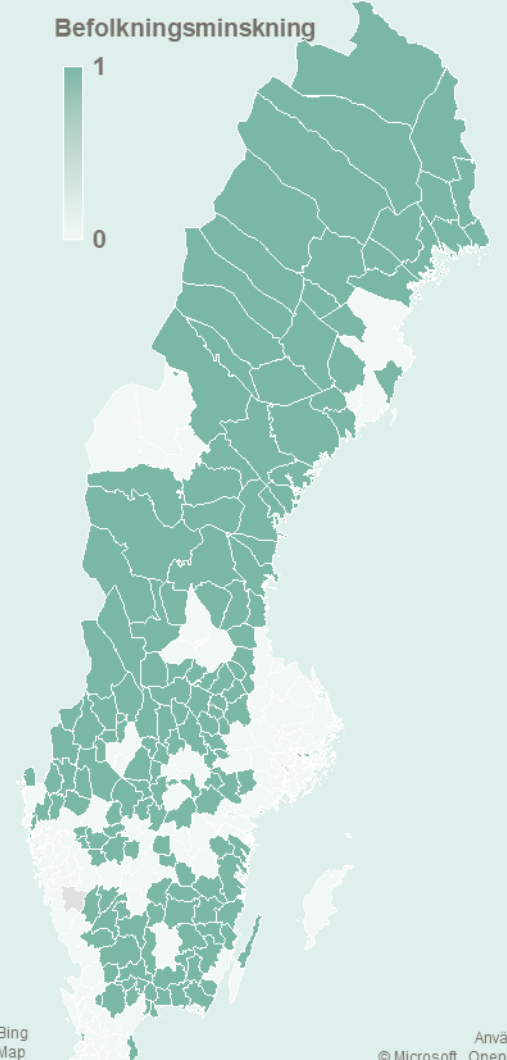
Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

2024

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

2029

Använder Bing
© Microsoft, OpenStreetMap

Förändring i olika åldersgrupper, prognos SCB

80 + år

67-79 år

20-66 år

0-19 år

Totalt

Befolkningsförändringar

-9%

+2%

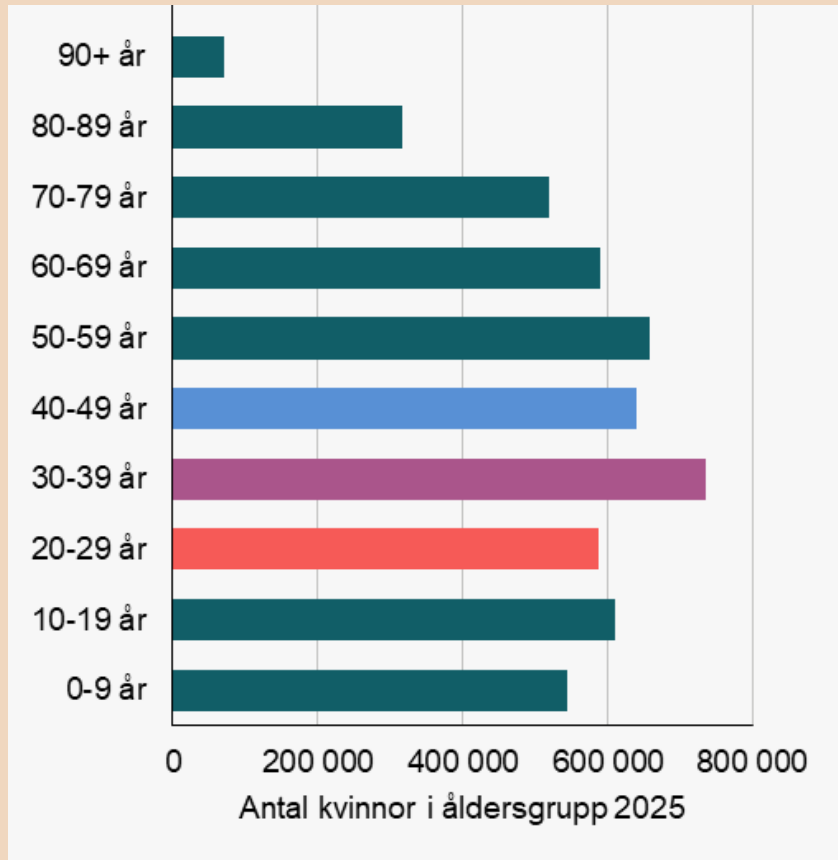
+5%

+32%

+2%

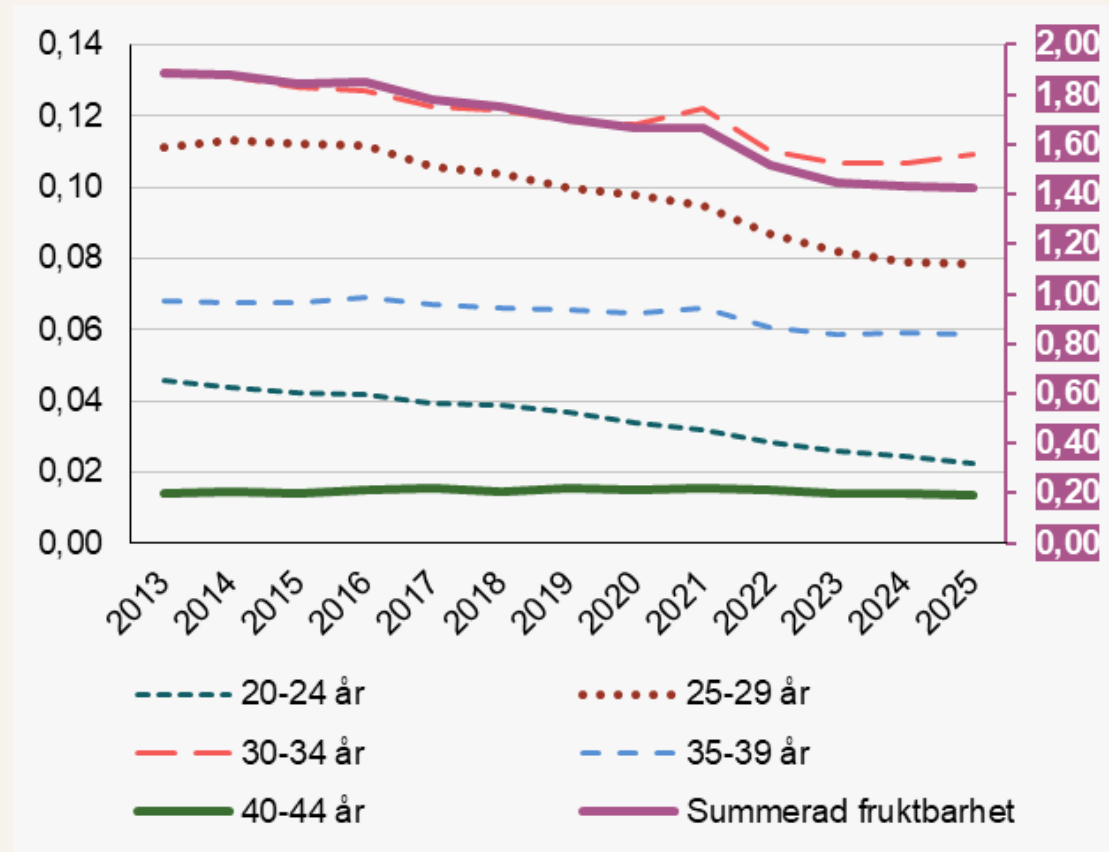
Minskat antal födda barn per kvinnna

Antal kvinnor i befolkningen

Källa: Statistiska centralbyrån.

Antal barn per kvinna, fruktbarhetstal

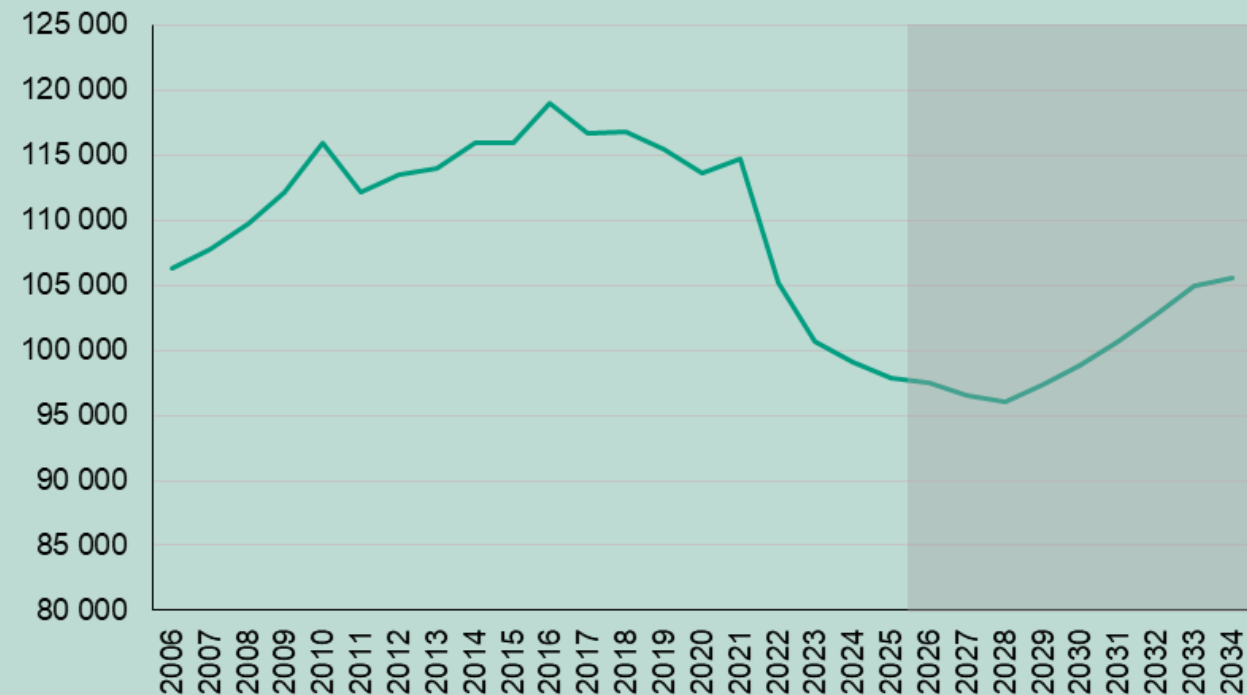

Källa: Statistiska centralbyrån.

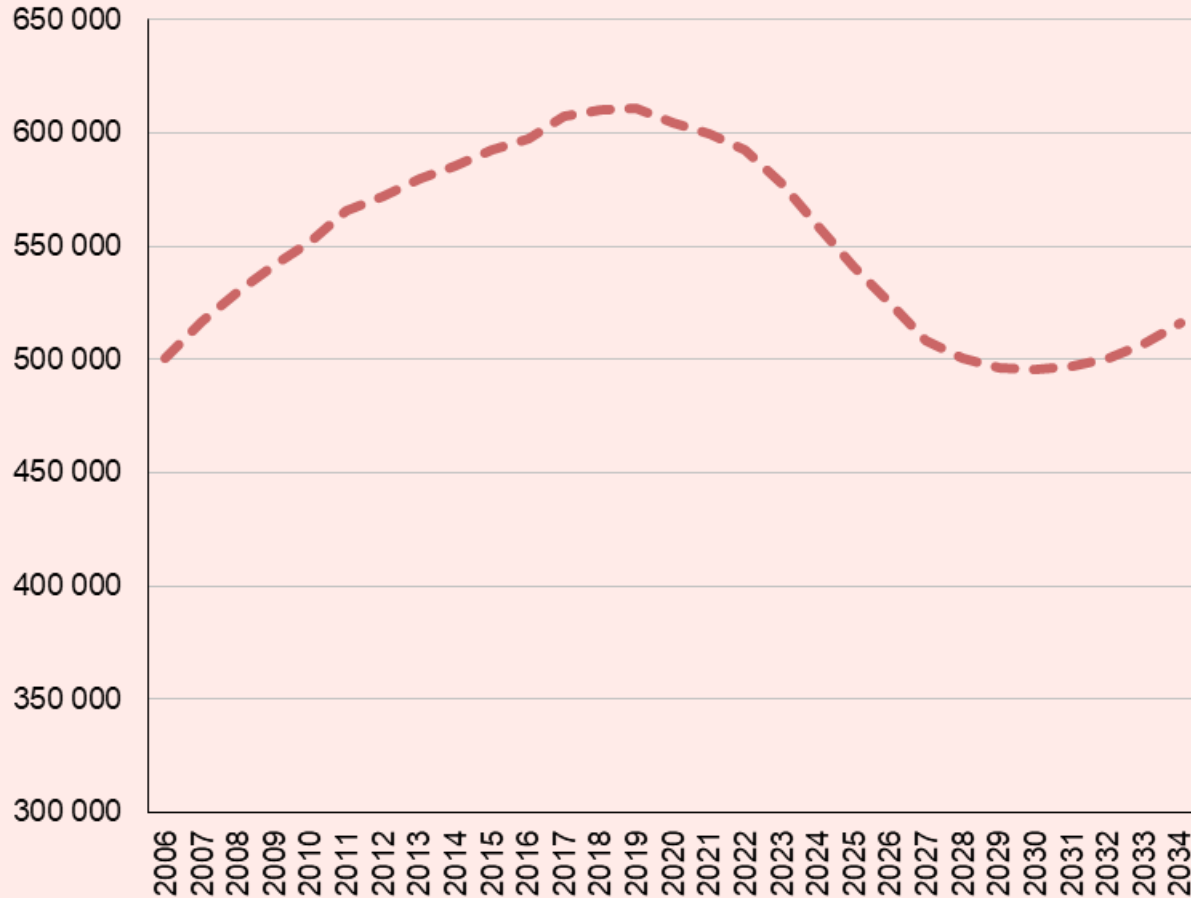
Antal 0-åringar minskar

- Trenden med minskat antal födda fortsätter.
- Knappt 98 000 barn föddes 2025.
- Det var det lägsta antalet födda barn på 23 år.
- Marginellt lägre fruktsamhet per kvinna i barnafödande ålder.

Utveckling av antal 0-åringar

Utveckling av antal 1-5 åringar

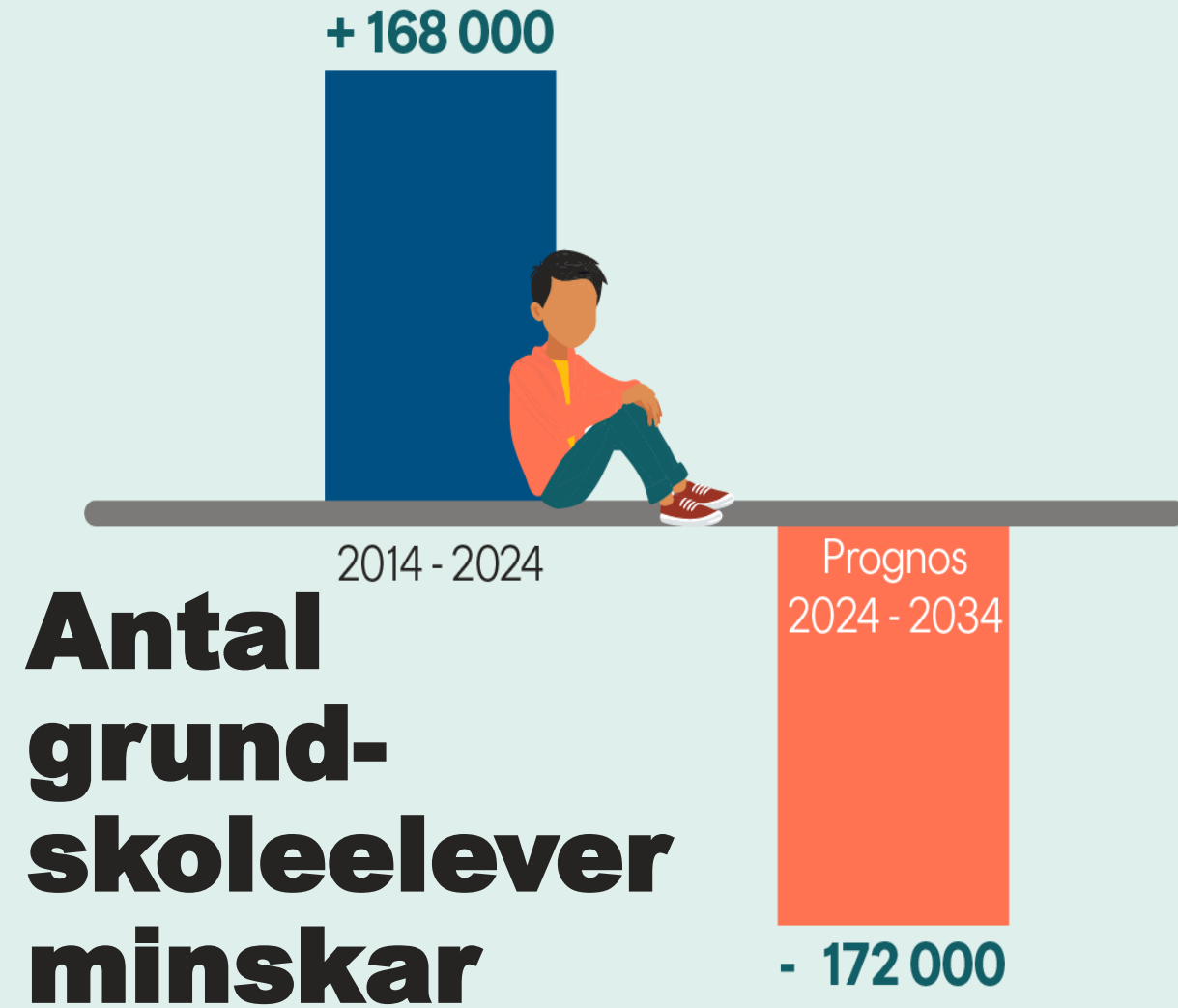
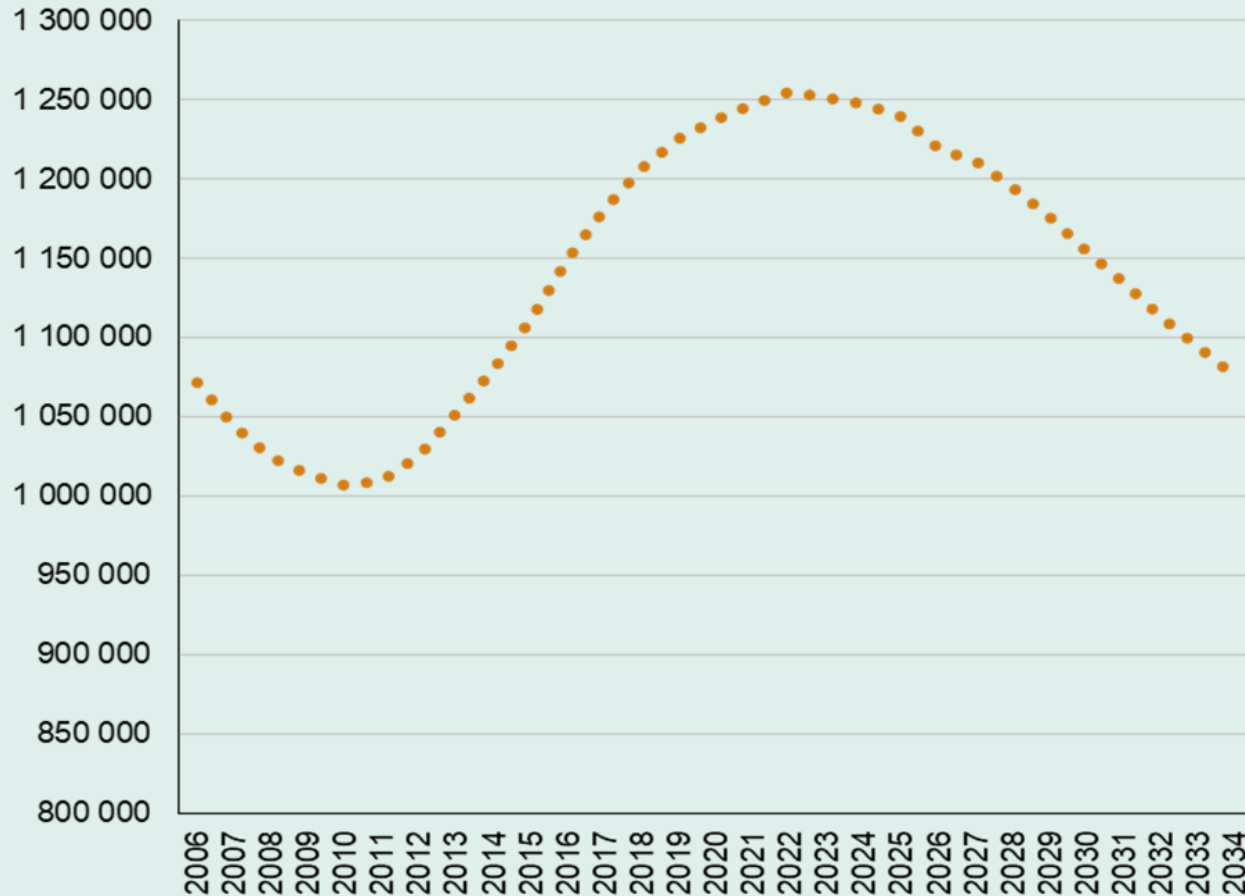
Antal förskolebarn minskar

2014 - 2024
- **27 000**

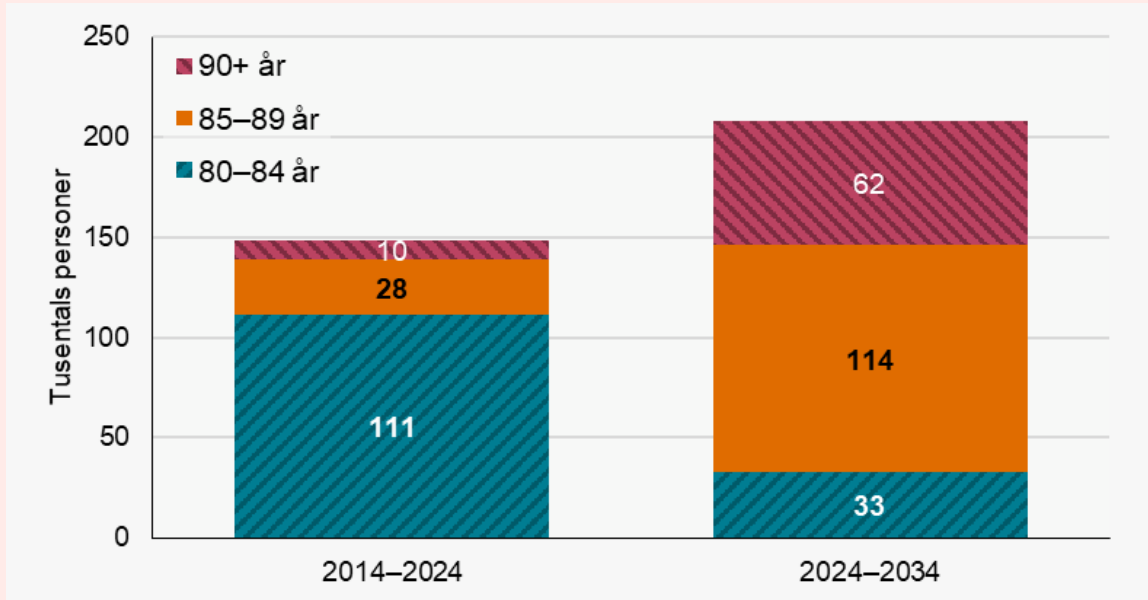
Prognos
2024 - 2034
- **43 000**

Utveckling av antal 6-15 åringar

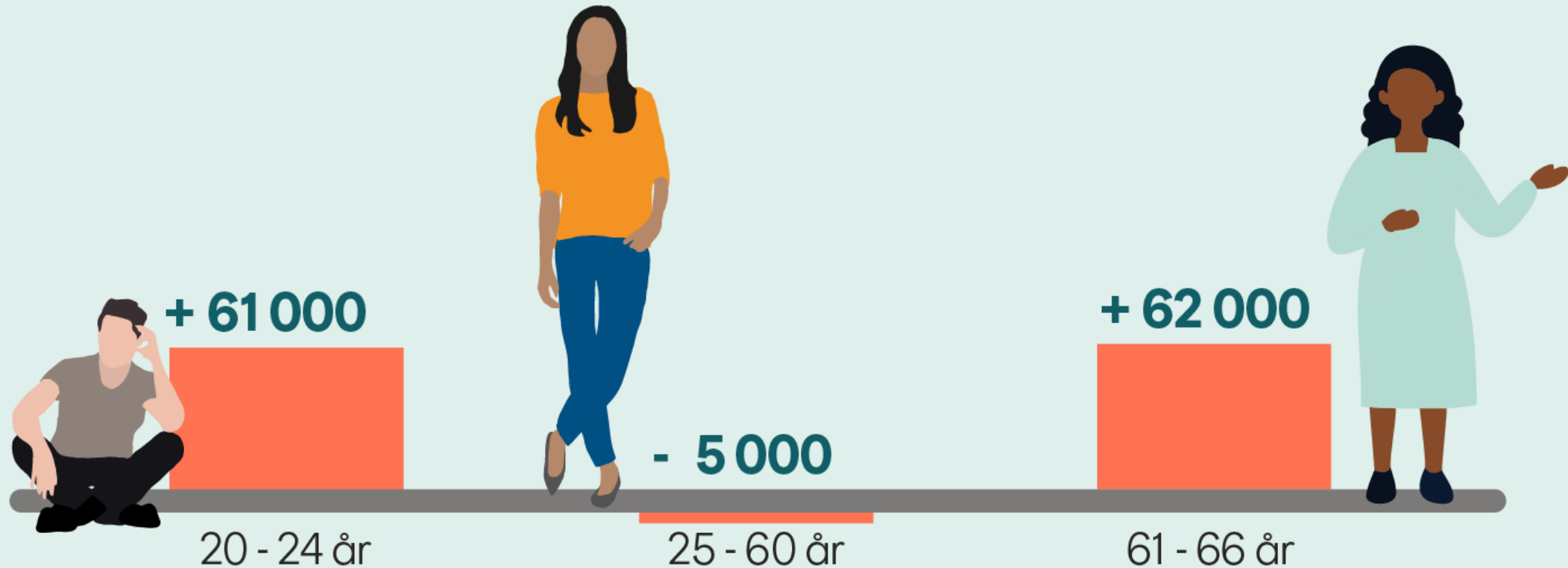

Antalet äldre äldre ökar

Befolkningsutveckling för 80 år och äldre

Arbetsföra personer ökar något, men personer 25–60 år minskar 2024–2034

Investeringsplan för Sverige

Vatten och avlopp

Transportinfrastruktur och
kollektivtrafik

Verksamhetsfastigheter

Klimatanpassning

Civilt försvar

Förändrat finansieringsansvar

1960-talet

Betydande stöd till VA, fastigheter, bostäder, gator och vägar.

1980-talet

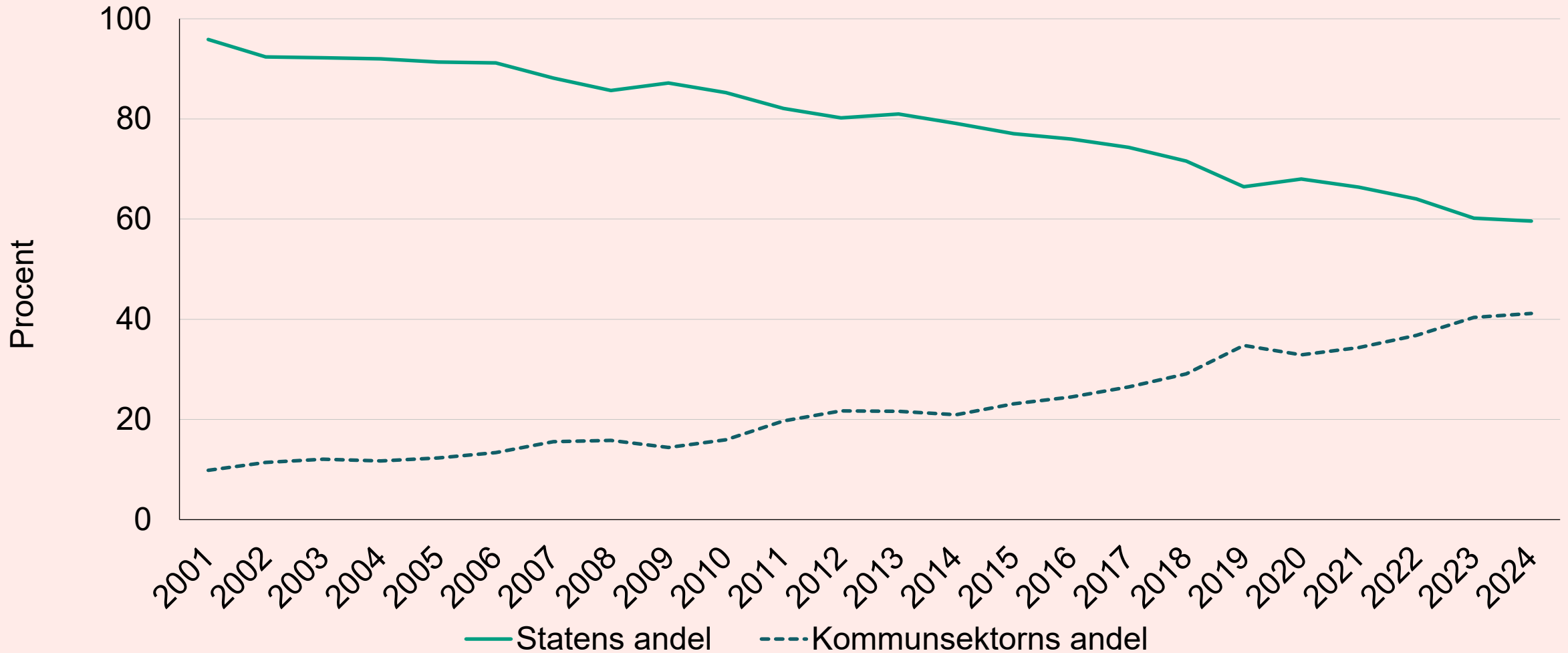
Statens investeringsbidrag minskar. Generellt statsbidragssystem införs.

2000-talet

Statens roll selektiv och kommuner och regioner medfinansierar statliga infrastrukturprojekt.

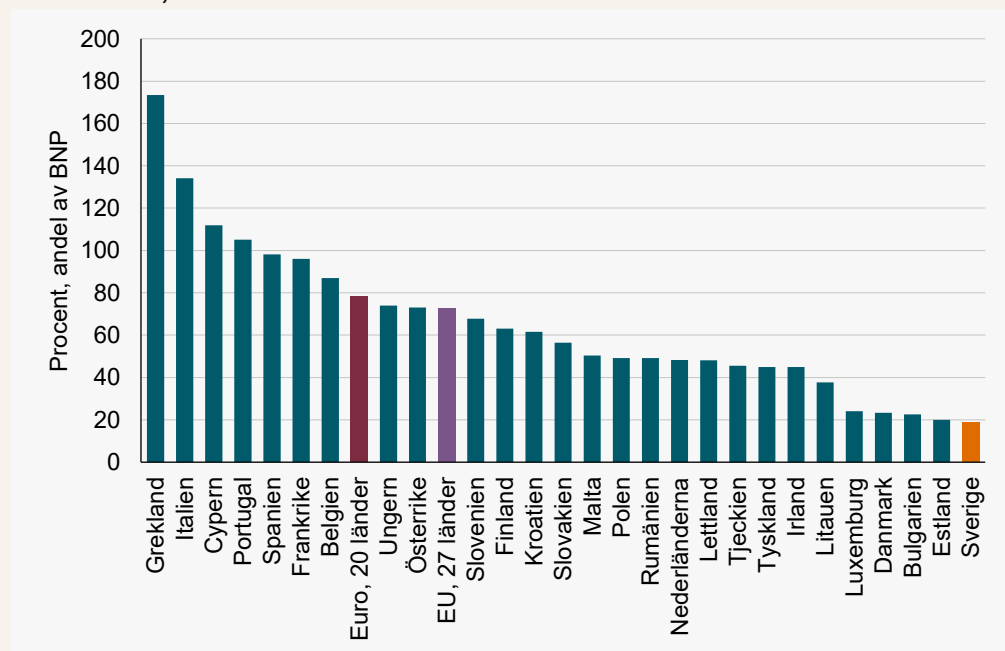
Staten och kommunsektorn

Maastrichtskulden

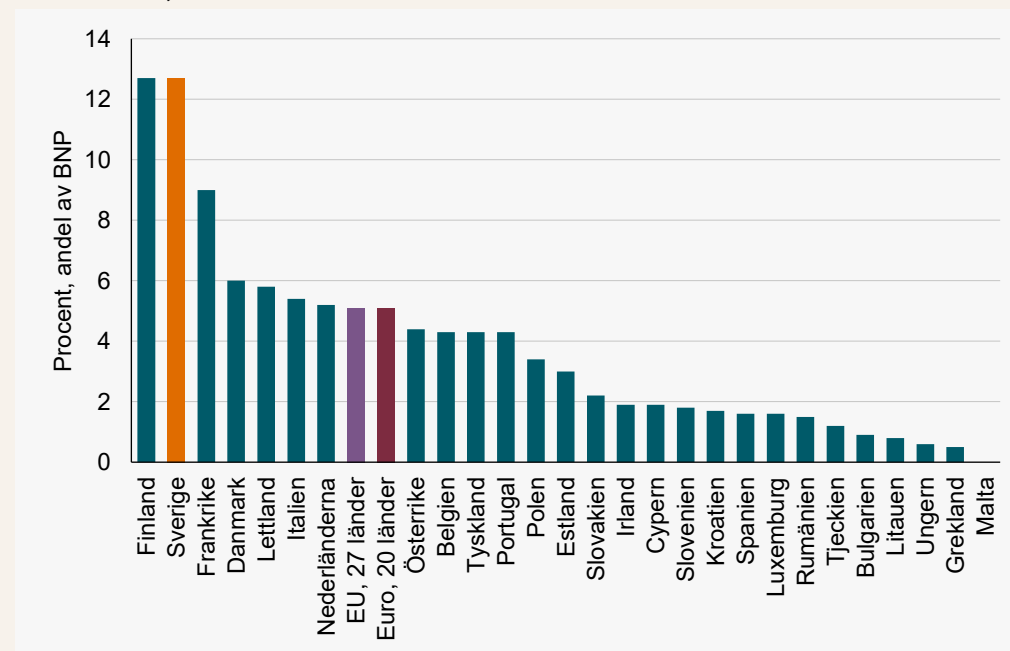
Maastrichtskulden inom EU

Statens del av Maastrichtskulden Procent, andel av BNP

Källa: Eurostat

Kommunsektorns del av Maastrichtskulden Procent, andel av BNP

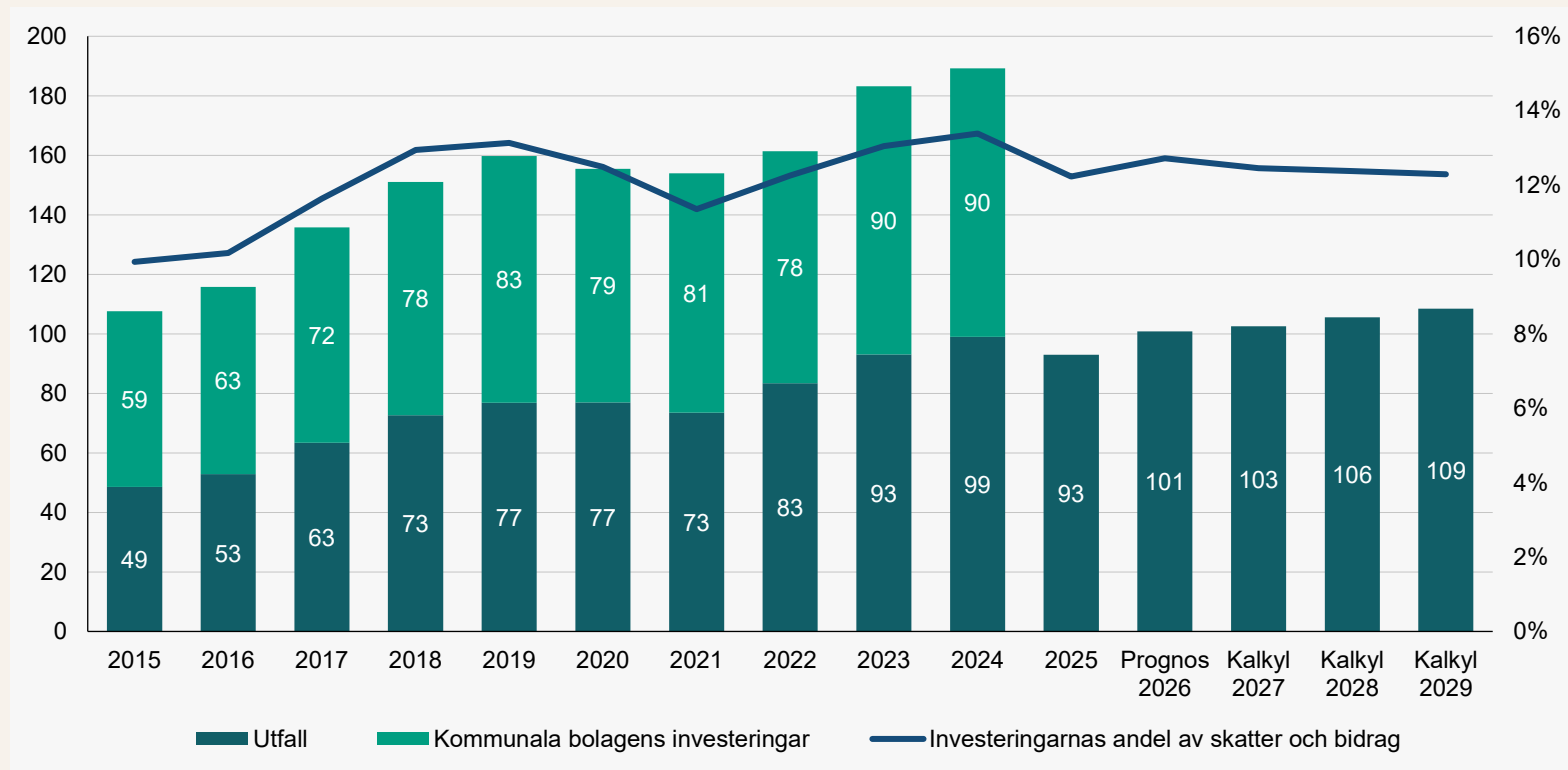

Källa: Eurostat

Investeringar i kommunkoncernen

Kommunernas och kommunala bolagens investeringar

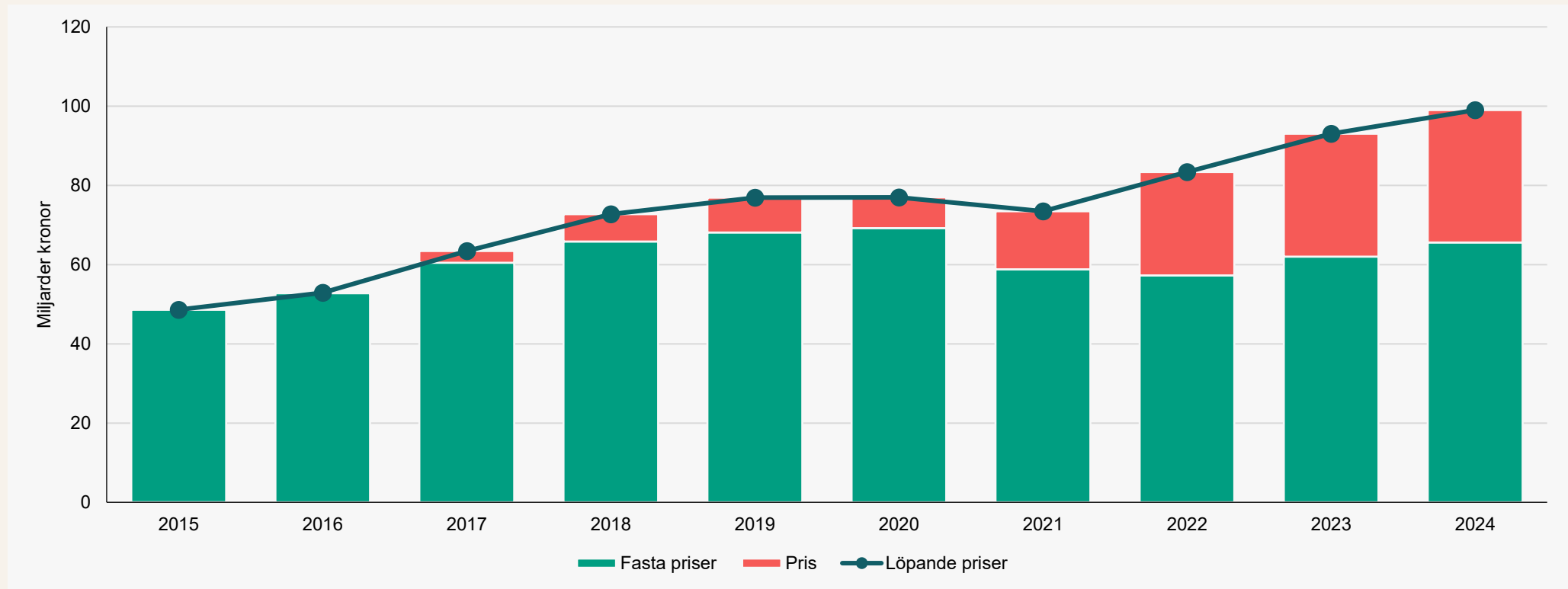
Miljarder kronor respektive andel av skatteintäkter och generella statsbidrag

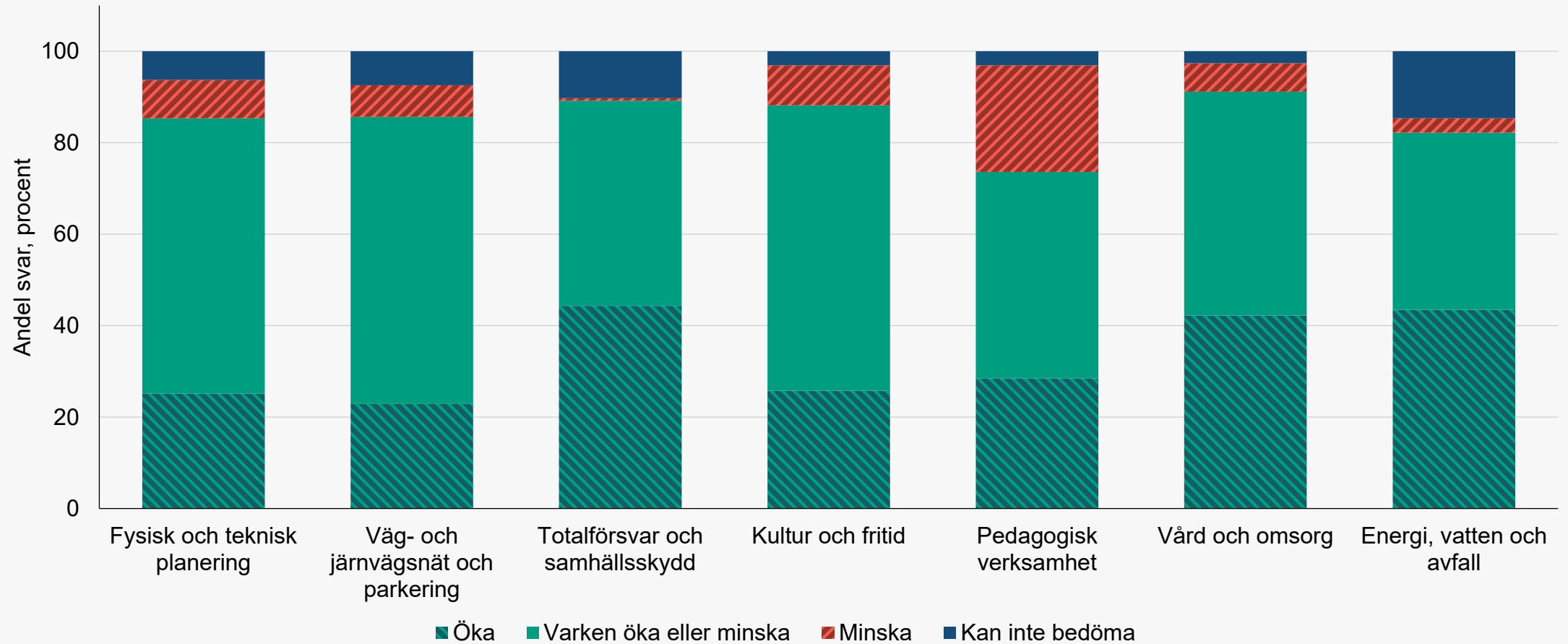
Byggkostnader driver investeringar

Kommunernas investeringar i löpande och fasta priser

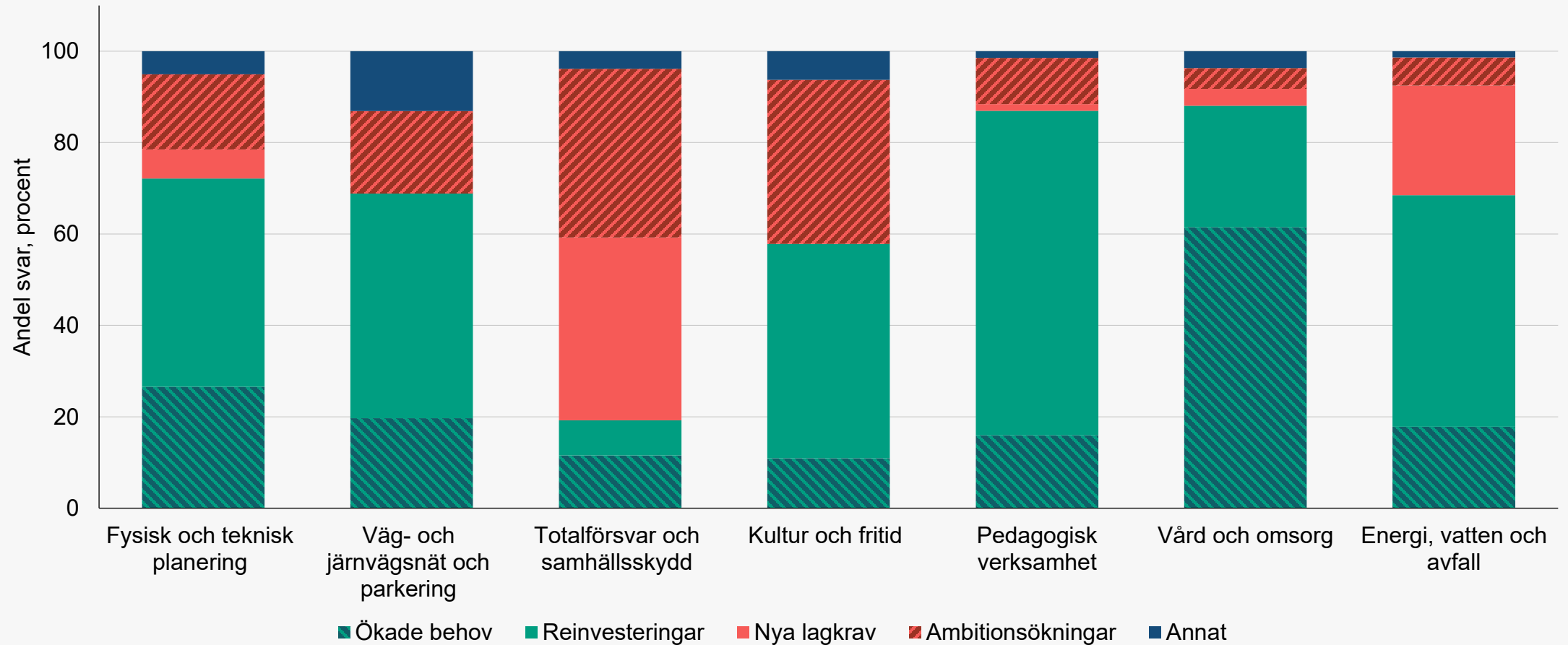
Miljarder kronor, fasta priser i 2015 års priser

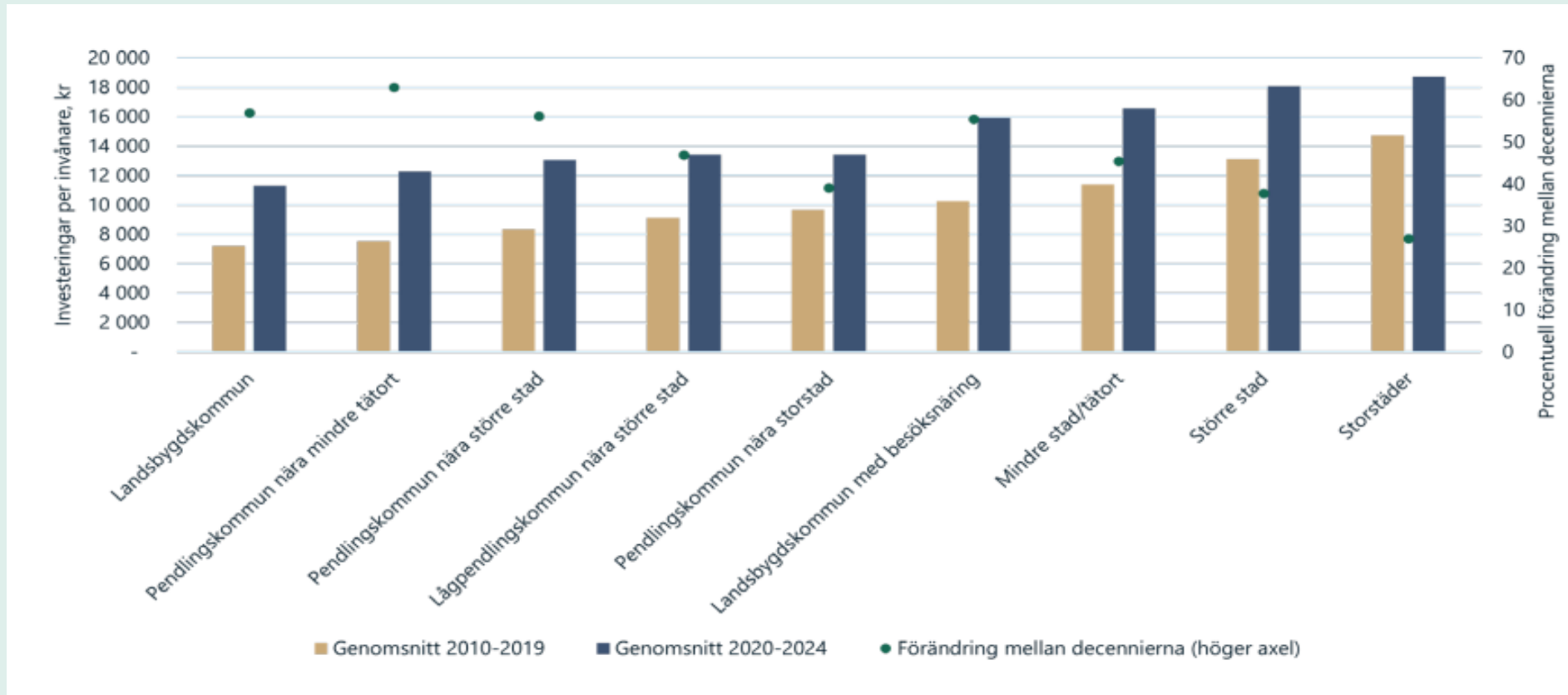
Förändring av investeringsbehov

Vad driver investeringsbehoven?

Alla typer av kommuner ser ökade investeringsnivåer

Källa: Kommuninvest

Investeringsplan för Sverige

Vatten och avlopp

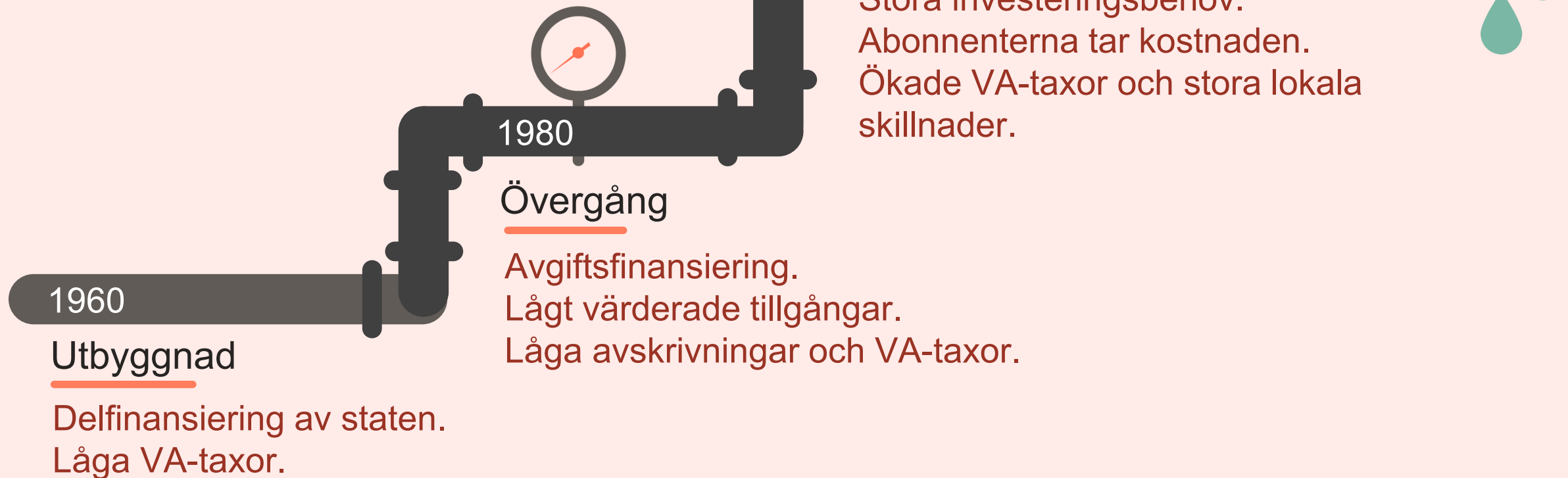
Transportinfrastruktur och
kollektivtrafik

Verksamhetsfastigheter

Klimatanpassning

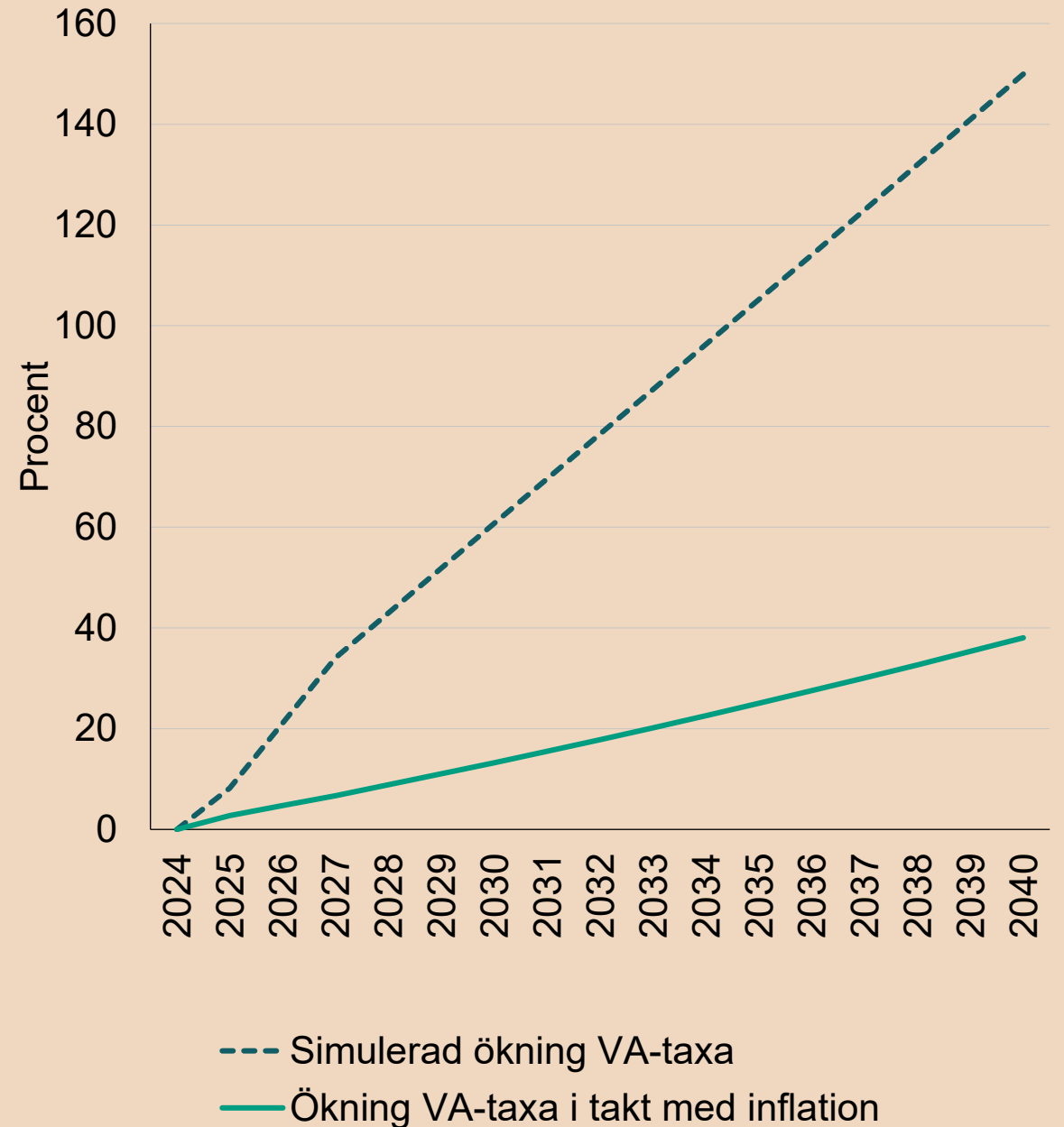
Civilt försvar

VA-utvecklingen

Investerings- behovet för VA

- 560 miljarder kronor 2022–2040.
- Familj får betala 1,5 gånger högre avgift år 2040 för genomsnittsvilla. Från 11 600 kronor till 27 000 kronor per år.
- Stora skillnader mellan kommunerna.

Investeringsplan för Sverige

Vatten och avlopp

Transportinfrastruktur och
kollektivtrafik

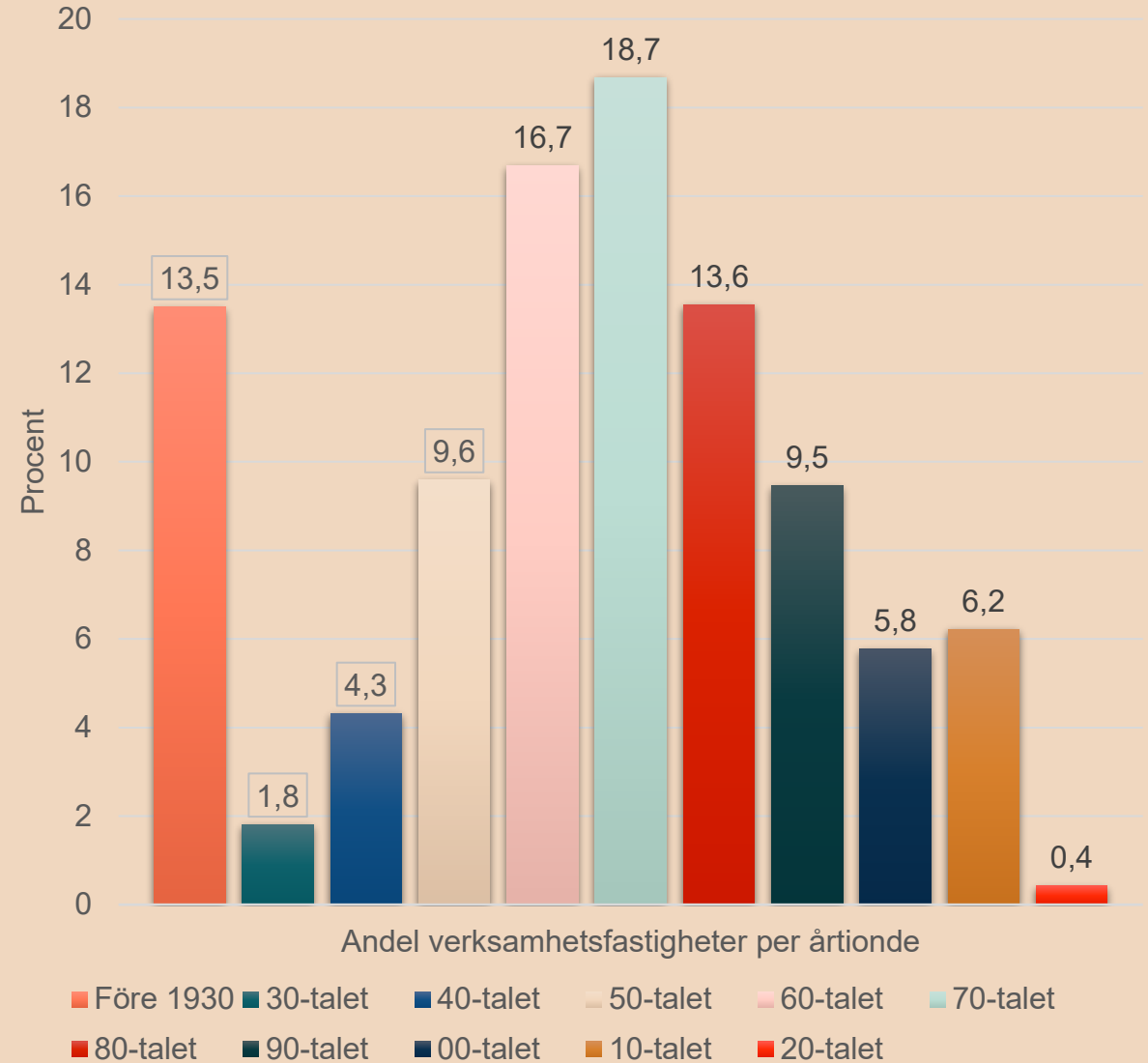
Verksamhetsfastigheter

Klimatanpassning

Civilt försvar

Välfärdens uppbyggnad

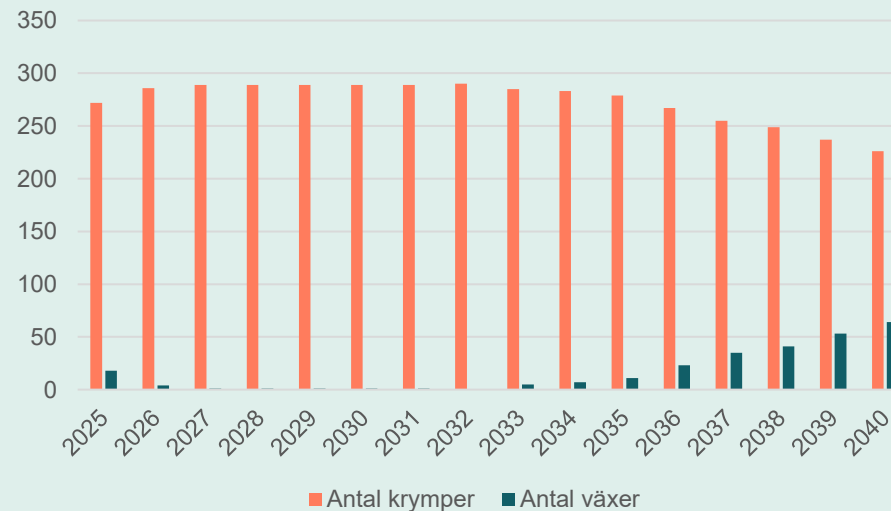
- Reinvesteringar
- Klimat-, miljö- och energianpassning
- Demografiska förändringar

På lång sikt blir utmaningen mer splittrad

- En fjärdedel av kommunerna behöver utöka antalet förskoleplatser till 2040 med omkring 9 000 platser.
- En tredjedel av kommunerna behöver långsiktigt minska beståndet med omkring 13 000 förskoleplatser.
- Båda grupper har sannolikt stora investeringsbehov, men av olika anledningar.

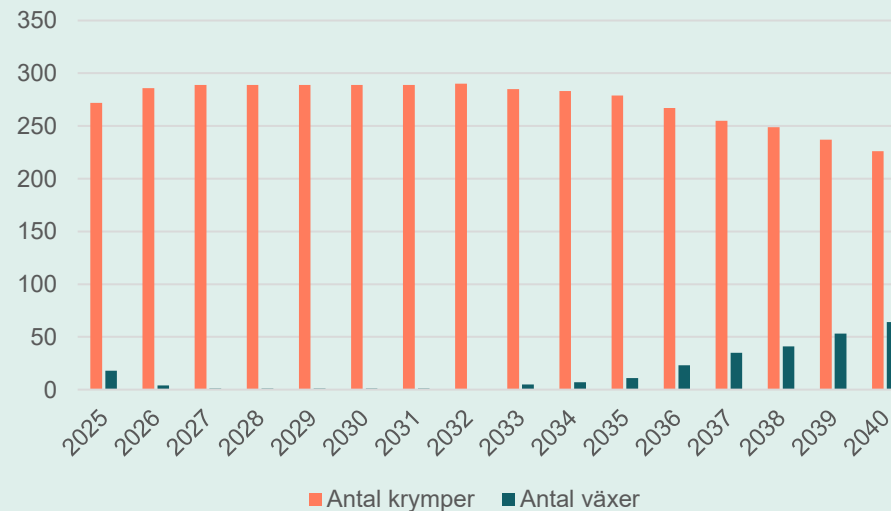
Antal kommuner som växer/krymper jämfört med 2024. 1 – 5 år.

På lång sikt blir utmaningen mer splittrad

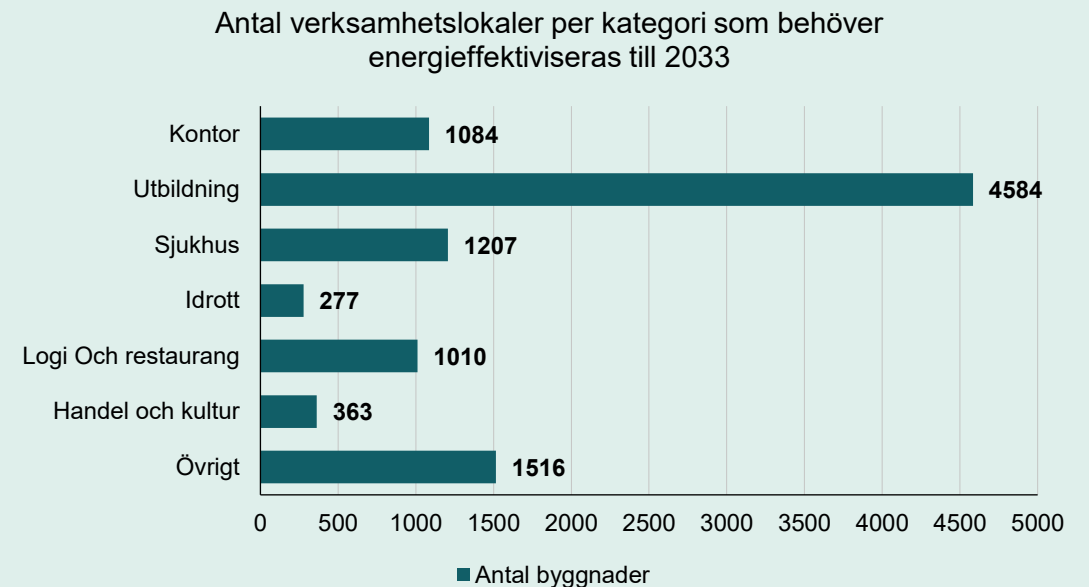
- En fjärdedel av kommunerna behöver utöka antalet förskoleplatser till 2040 med omkring 9 000 platser.
- En tredjedel av kommunerna behöver långsiktigt minska beståndet med omkring 13 000 förskoleplatser.
- Båda grupper har sannolikt stora investeringsbehov, men av olika anledningar.

Antal kommuner som växer/krymper jämfört med 2024. 1 – 5 år.

Nya direktiv från EU ställer ökade krav på energieffektivisering

- EPBD medför krav på att omkring 10 000 kommunalt ägda byggnader (direkt eller via bolag) måste energieffektiviseras till 2033.
- Det motsvarar omkring **25%** av kommunala byggnader och **14%** av den totala arean.

Investeringsplan för Sverige

Vatten och avlopp

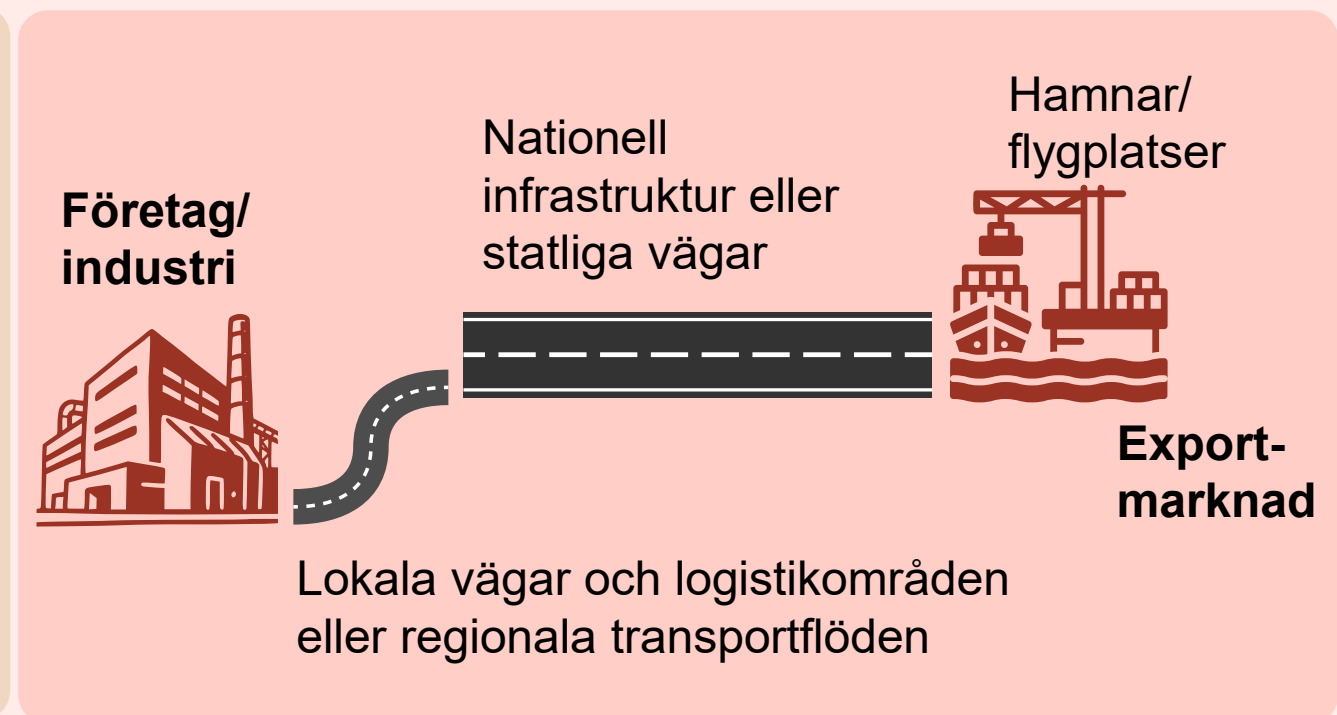
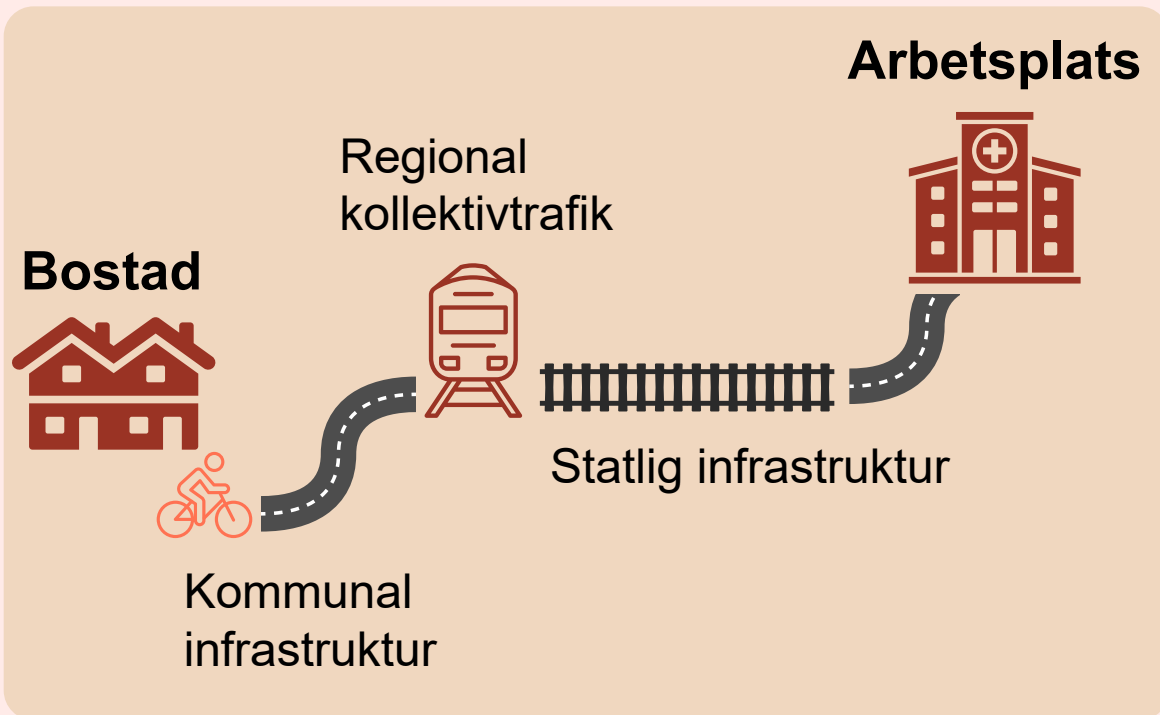
Transportinfrastruktur och
kollektivtrafik

Verksamhetsfastigheter

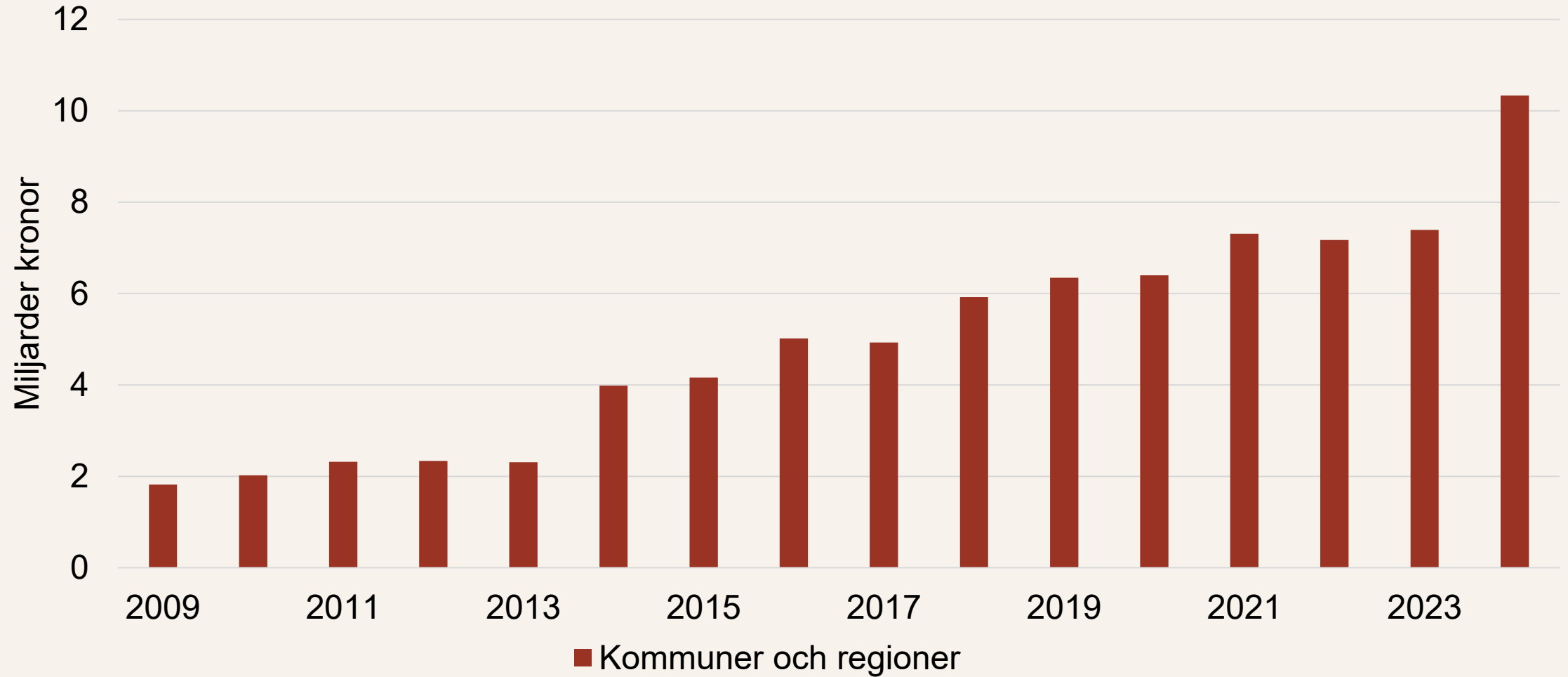
Klimatanpassning

Civilt försvar

Transportinfrastrukturen är ett gemensamt ansvar

Medfinansiering av statlig transportinfrastruktur

Investeringsplan för Sverige

Vatten och avlopp

Transportinfrastruktur och
kollektivtrafik

Verksamhetsfastigheter

Klimatanpassning

Civilt försvar

Civilt försvar

Behov

- **Jönköpings kommun** beräknar att satsningarna på det civila försvaret sammantaget kostar 1 000 kr per kommuninvånare och år perioden 2022-2029.
  - Trygghetspunkter, 30 stycken
  - Mobil reservkraft till samhällsviktig verksamhet som exempelvis 30 skolor och 80 särskilda äldreboenden för äldre
  - Förstärkning av vatten och avlopp
  - Beredskapsförråd
  - Stadsnät, IT infrastruktur och kommunikation förses med ökad reservkraft och förstärkt skydd mot cyberattacker.

Investeringsplan för Sverige

Vatten och avlopp

Transportinfrastruktur och
kollektivtrafik

Verksamhetsfastigheter

Klimatanpassning

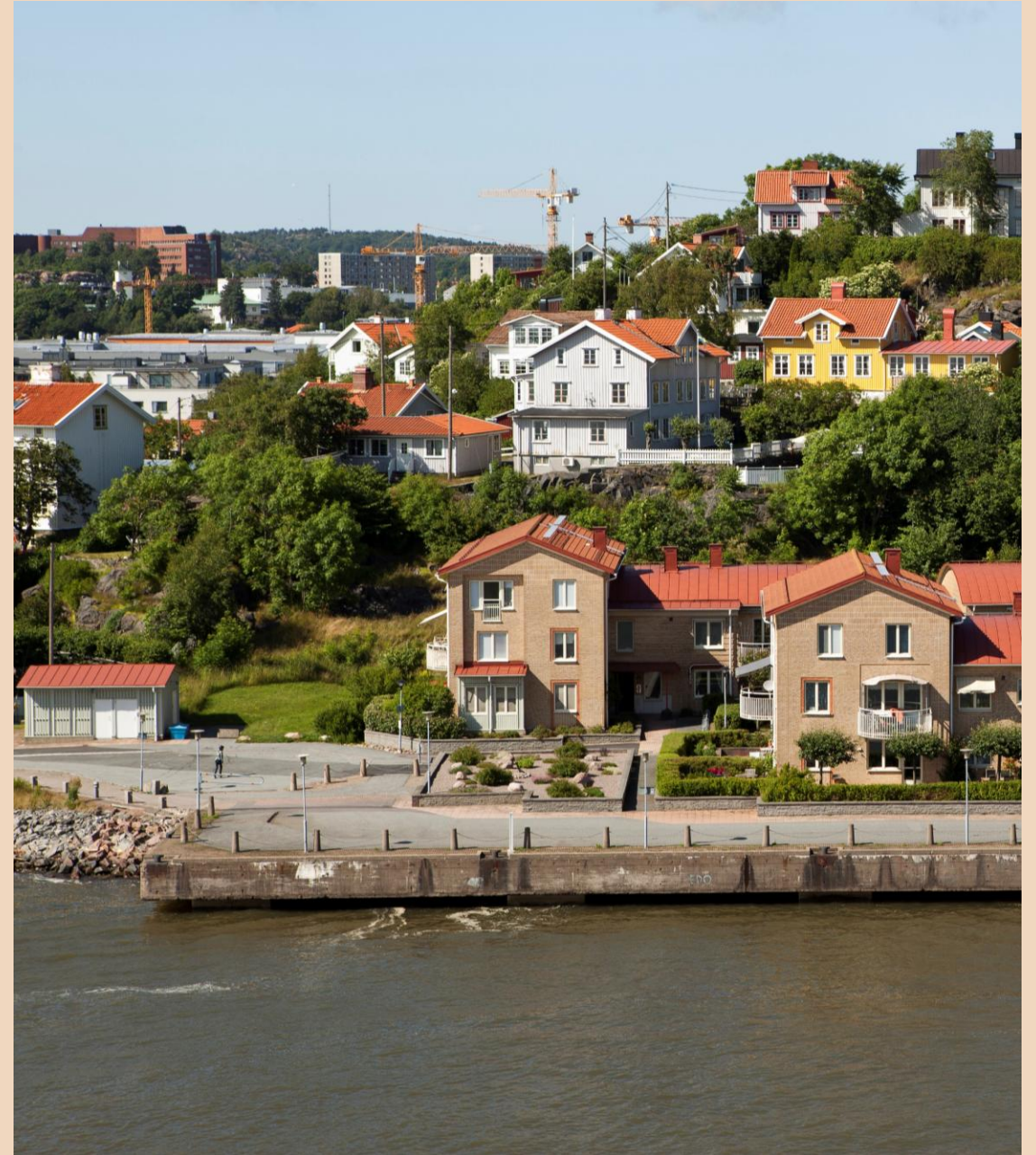
Civilt försvar

Klimatanpassnin

g

Behov

- Göteborg beräknas kostnaden för skyddsvallar uppgå till cirka 40 miljarder kronor fram till 2040.
- Halmstad planerar en vall för att skydda delar av staden mot stigande havsnivåer och höga flöden i Nissan, med en uppskattad kostnad på en halv miljard kronor.
- Malmö stad beräknar att de gjort investeringar för 155 miljoner kronor fram till 2024 med kommande behov om 2-6 mdkr

Medskick till kommuner och regioner

Agera flexibelt och anpassa lokaler och investeringar utifrån den demografiska utvecklingen.

Säkerställ en samordnad och långsiktig process för prioriteringar av kommande investeringar.

Lär av varandra och utveckla gemensamma lösningar.

Ett kommunalt och regionalt ansvar

Där staten har en avgörande roll att:

Säkerställa
likvärdiga
förutsättningar

Finansiera nya
statliga uppdrag

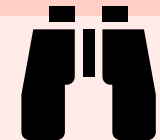
Ta ansvar för
statliga områden

Skapa långsiktiga
planerings-
förutsättningar

Möjliggöra
långsiktigt hållbara
finansierings-
modeller

Medskick till staten

Inrätta ett statligt investeringsbidrag för VA-investeringar och öppna upp för möjligheten att fondera medel för reinvesteringar.

Kräv inte att kommuner och regioner ska medfinansiera nationell transportinfrastruktur.

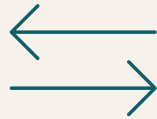

Säkra långsiktiga planeringsförutsättningar genom värdesäkrade generella statsbidrag.

Utmaningar som ger nya förutsättningar

Förändrad
demografin

Stora
skillnader

Omfattande
investerings-
behov

Statens
styrning

Osäker
omvärld

Investeringsplan för Sverige

